

www.musavat.com

ÜSƏVAT

Xəbər

**SOS! Bu toyuqları
almayın! Görün
nə yedizdirilir**

yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 24 aprel 2025-ci il Cümə axşamı № 69 (8679) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

**Azərbaycan-Çin əlaqələri
strateji xarakter alır**

İki ölkə liderləri
Pekində mühüm
sənədlər imzaladı

yazısı səh.3-də

**Separatçıların sonuncu
"kitabı" da bağlandı**

yazısı səh.9-də

**İstanbulda zəlzələ -
daha güclüsü gözlənilir**

yazısı səh.4-də

**"Bayraktar"dan
möhtəşəm yenilik -
Azərbaycan üçün önəmi**

yazısı səh.7-də

**Daha bir ölkə "Rus evi"ni
bağlaya bilər**

yazısı səh.4-də

**Rusiya və Çin bu türk
dövlətində toqquşa bilər?**

yazısı səh.9-də

**81 nəfərə 1 milyon
manatdan çox kələk gəlinib
- şok cinayət dosyesi**

yazısı səh.12-də

**Mərkəzi Bank neft-qaz
qiyməti ilə bağlı
proqnozunu dəyişdi - səbəb**

yazısı səh.15-də

Pedaqoq:

**"Artıq işğal tarixləri
yox, qələbə tarixləri
əzbərlənməlidir"**

yazısı səh.11-də

**Toy mövsümündə qızıl
almaq müşkülə çevrilib -
reportaj qeydləri**

yazısı səh.15-də

MƏMURLAR PARLAMENTƏ ÇAĞIRILDI - NƏLƏR DƏYİŞƏCƏK...

**Sabiq nazirdən ilginclə çağırış: "Məmur
xəyanəti ortaya çıxanda, onu bu vəzifəyə
təqdim edənlərin də..."**

yazısı səh.6-də

**O qızları tapın! Günlərdir itkin düşən
Reyhanın anasından olay kimi müsahibə**

Tapılan telefonlar, kədərli fotolar, müəmmalı diş
həkim, dayı qorxusu, daha nələr...

yazısı səh.13-də

**Mina əlilləri
Vardanyana
qarşı**

yazısı səh.7-də

**Qüdrət Həsənzadə:
"Sülh sazişi ilə
bağlı yeni
şərtlər irəli
sürməliyik"**

yazısı səh.5-də

**Azərbaycan
düşməninə
arvadı da həbsə
gedir - sıra
kimdə?**

yazısı səh.8-də

Netanyahunun Bakıya səfəri gözlənilir

İsrailin Baş naziri Benjamin Netanyahunun tezliklə Azərbaycana rəsmi səfəri gözlənilir. Bu barədə "Israel Hayom" məlumat yayıb.

Səfərin tarixi hələ dəqiqləşməsə də, onun yaxın gələcəkdə baş tutacağı gözlənilir. Səfər zamanı İsrail və Azərbaycan arasında ikitərəfli əməkdaşlıq müzakirələrin əsas mövzusu olacaq.

"Azərbaycan və İran bir bədənə hissələridir" - Pezeshkian

"Azərbaycan və İran bir bədənə hissələridir". Musavat.com xəbər verir ki, bunu İran Prezidenti Məsud Pezeshkian bildirib.

O, hökumətin iclasında İran və Azərbaycan xalqları arasında qədim ortaq tarixə və mədəni ortaq cəhətlərə toxunaraq deyib: "Sərhədin hər iki tərəfindəki xalqların minilliklərə söykənən və dərin dostluqlara əsaslanan geniş qarşılıqlı maraqları var. İki ölkənin qarşılıqlı əlaqələrinin imkanları çox genişdir. İki ölkə arasında mövcud münasibətlərin bərpası prosesi davam etdikcə, tezliklə münasibətlərin və əməkdaşlığın sürətli və ciddi yüksəlişinin şahidi olacağıq".

İclasda iştirak edən nazirlər Azərbaycanla əməkdaşlığın son vəziyyəti və müvafiq sahələrdə əlaqələrin genişləndirilməsi üçün aparılan məsləhətləşmələr barədə məlumat veriblər.

Naxçıvanda quyudan meyit tapıldı - qətl

Naxçıvan Muxtar Respublikası Prokurorluğu və Daxili İşlər Nazirliyi Şərur rayonunda baş verən qətl barədə birgə məlumat yayıb. Birgə məlumatda deyilir ki, aprelin 22-də saat 19:20 radələrində Şərur rayon Oğlanqala kənd sakininin öldürülərək su quyusuna atılması barədə rayon prokurorluğuna məlumat daxil olub.

Araşdırmalarla Şərur rayon Oğlanqala kənd sakini 1986-cı il təvəllüdlü Aypara Əsgərovanın yaşadığı evdə təməh məqsədilə həmkəndlisi, 1950-ci il təvəllüdlü Zeynəb İsmayilovanı qəsdən öldürdükdən sonra evin həyətinə yerləşən su quyusuna atmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Prokurorluq və polis əməkdaşları dərhal hadisə yerinə gələrək təxirəsalınmaz istintaq və əməliyyat-axtarış tədbirləri həyata keçiriblər. Tədbirlər nəticəsində Aypara Əsgərova polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılaraq istintaqa təhvil verilib və prokurorluq tərəfindən şübhəli şəxs qismində tutulub.

Faktla bağlı Şərur Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 120.2.5-ci (tamah məqsədilə qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaq aparılır.

Sərxoş sürücü zəncirvari qəza törətdi

Aprelin 23-də Zaqatala rayonu, Tala kəndi ərazisində sərxoş sürücünün təsiri üzündən zəncirvari yol-nəqliyyat hadisəsi qeydə alınıb. Bu barədə DİN-in Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsindən məlumat verilib.

Xəbərə görə, Zaqatala rayon sakini Tərhan İsayev alkoqollu içkinin təsiri altında "Mercedes" markalı avtomobillə hərəkətdə olarkən idarəetməni itirməsi səbəbindən evvelcə yol kənarında dayanmış 62-BP-303 dövlət nömrə nişanlı "Mercedes Vito" markalı, sonra isə 62-BM-733 nömrə nişanlı "BMW" markalı avtomobillərlə toqquşub.

Qəza nəticəsində xəsarət alan Tərhan İsayev və sərnəşini - həyat yoldaşı Məryəm Qebeyeva Zaqatala Mülaliyyə-Di-aqnoztika Mərkəzinə yerləşdiriliblər. Hadisə yerinə DYP əməkdaşları cəlb olunub, faktla bağlı araşdırma aparılır.

Ən çox şikayət olunan internet provayderləri - nazirlik siyahısını açıqladı

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin (RİNN) tabeliyində İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyaları Agentliyi (İKTA) abunəçilərin internet xidmətlərindən istifadəsi üzrə növbəti şikayət indeksi və şikayətlərin orta cavablandırılma müddəti hesabatını dərc edib. Bu barədə RİNN-dən bildirilib.

Hesabatda 2025-ci ilin I rübü ərzində "E-Şikayət" sistemi vasitəsilə internet operator və provayderlərinə ünvanlanmış müraciətlərlə bağlı şikayət indeksi və indeks üzrə dinamika əksini tapıb. Belə ki, 2024-cü ilin IV rübü üzrə hesabatla cari hesabatın müqayisəsi aparılıb və operator, yaxud provayderin indeks dəyişiklik dinamikası müəyyən olunub.

Eyni zamanda hesabatda

təqdim edilən şikayətlərin orta cavablandırılma müddəti məlumatı "E-Şikayət" sistemində I rübə daxil olan müraciətlərin telekommunikasiya operator və provayderləri tərəfindən icra müddətini əks etdirir və bazar payının 90%-dək hissəsini təşkil edən şirkətlərə daxil olmuş müraciətlər əsasında formalaşır.

16 şirkət üzrə dərc edilən siyahıda şikayət indeksi ən yüksək olan provayderlər "Up-

link" MMC (8.56), "GSP" MMC (6.10), "Selnet" MMC (5.31), "Eurosel" MMC (2.89), "Fiber-net" MMC (2.69) olub.

Ortalama cavablandırma müddətinin çox olmasına görə isə ilk beşlikdə ardıcıl olaraq "Uplink" MMC (30 gün), "Kon-nekt" QSC (13 gün), "Aztelekom" MMC (12 gün), "Uninet" MMC (11), "Fibernet" (11 gün) qərarlaşıb.

Qeyd edək ki, "E-Şikayət" sistemi 2023-cü ilin noyabrında istifadəyə verilib. Bu günə qədər vətəndaşlar tərəfindən adıçəkilən sistem vasitəsilə telekommunikasiya və poçt xidmətləri ilə bağlı 6000-ə yaxın müraciət daxil olub.

Duman, yağış, dolu, 30 dərəcə isti - bu günün havası

Bakıda və Abşeron yarımadasında aprelin 24-də hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən verilən məlumata görə, 23-dən 24-nə keçən gecə bəzi yerlərdə yağış yağacağı, şimşək çaxacağı ehtimalı var.

Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Cənub-şərq küləyi gündüz şimal-qərb küləyi ilə əvəz olunacaq. Havanın temperaturu gecə 11-15° isti, gündüz 20-25° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 756 mm civə sütunu təşkil edəcək. Nisbi rütubət gecə 70-80%, gündüz 50-55% olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi, lakin günün birinci yarısında bəzi şimal və qərb rayonlarında aralıq yağıntılı olacağı, şimşək çaxacağı gözlənilir.

Ayrı-ayrı yerlərdə qısa müddətə intensivləşəcəyi, dolu düşəcəyi, yüksək dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi yerlərdə aralıq duman olacaq. Mülayim qərb küləyi bəzi yerlərdə aralıq güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 13-18° isti, gündüz 25-30° isti, dağlarda gecə 5-10° isti, gündüz 15-20° isti olacaq.

Erməni idmançılar Gəncəyə çağırıldı

"Ermənistanın Azərbaycanda keçiriləcək III MDB Oyunlarında iştirakı qeyri-müəyyən olaraq qalır". Bunu Bakı Şəhər Halqası Əməliyyat Şirkətinin təhlükəsizlik və əməliyyatlar üzrə rəhbəri Aygül Ağayeva bildirib. O, yarışa həsr olunmuş mətbuat konfransında jurnalistlərin sualını belə cavablandıraraq: "Biz ölkələrə dəvətnamə göndəririk. Ancaq Ermənistanın iştirakı hələ ki təsdiqlənməyib. Növbəti mərhələlərdə yenilik olarsa, bu barədə məlumat veriləcək".

Qeyd edək ki, oyunların açılış və bağlanış mərasimi Gəncə şəhər stadionunda baş tutacaq.

İrandan 53 kq narkotik gətirənlər yaxalandı

Aprelin 22-də Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının "Göytəpə" sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində külli miqdarda narkotik vasitənin uçuş aparatı vasitəsilə İran İslam Respublikasından Azərbaycan Respublikası istiqamətində keçirilməsinin qarşısı alınıb.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin Mətbuat Mərkəzindən verilən məlumata görə, sərhəd zastavası dərhal "Sila-ha!" komandası ilə qaldırılaraq xidməti ərazi qapadılmış və sərhəd axtarışı həyata keçirilib.

Keçirilmiş sərhəd axtarışı və əməliyyat tədbirləri nəticəsində "54-BK-650" dövlət qeydiyyat nişanlı "Toyota Prius" markalı avtomobillə həmin istiqamətə hərəkət edən Masallı rayon sakinləri - 1996-cı il təvəllüdlü Mehriyev Namik Həmid oğlu, 1993-cü il təvəllüdlü Babayev Peyman Əhməd və Bakı şəhər sakini 1993-cü il təvəllüdlü Cavadov Məhəmməd Rəşid oğlu şübhəli şəxs qismində saxlanılıb. Araşdırma zamanı saxlanılan şəxslərin ümumi çəkisi 53 kiloqram 865 qram narkotik vasitəni götürmək məqsədilə əraziyə gəldikləri müəyyən olunub. Fakt üzrə əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Masallıda doğuş zamanı ana ölüb

Masallıda doğuş zamanı ana ölümü baş verib. APA xəbər verir ki, Masallı sakini 40 həftəlik hamilə Nərimin Məhbəliyeva doğuş zamanı ölüb. Faktla bağlı Masallı Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır.

Lənkərançayda brokonyerlər saxlanıldı

Su Nəqliyyatında Polis İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən su hövzələrində qanunsuz balıq ovu və brokonyerliyə qarşı mübarizə davam etdirilir. Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin Lənkəran regional qrupundan bildirib.

Su Nəqliyyatında Polis İdarəsinin Lənkəran Xətt Polis Şöbəsinin əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlər zamanı qanunsuz olaraq balıq ovu ilə məşğul olan M.Miriyev və T.Rüstəmov saxlanılıblar. Onlardan balıqovlama alətləri və qanunsuz ovladıqları balıqlar aşkarlanıb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpinin dəvəti ilə aprelin 22-dən 24-dək bu ölkədə dövlət səfərindədir. Aprelin 23-də Pekində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpin ilə geniş tərkibdə görüşü olub.

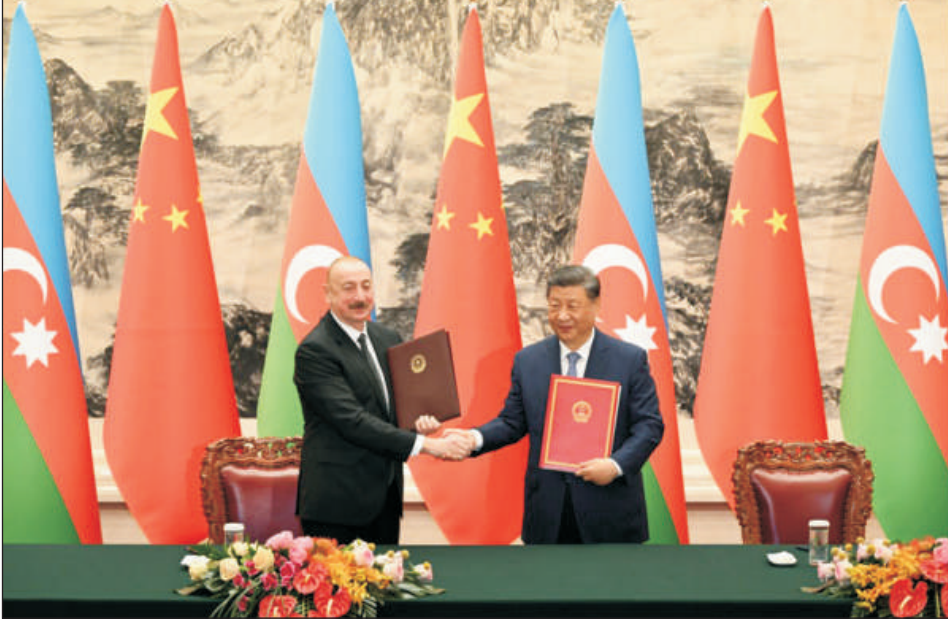
“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, sədr Si Cinpin Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın inkişafını və əldə etdiyi nailiyyətləri məmnunluqla qeyd edib. Söhbət zamanı ötən il Astanada keçirilmiş görüş əsnasında ölkələrimiz arasında strateji tərəfdaşlığa dair qəbul olunan birgə bəyanat məmnunluqla xatırlanıb. Bu gün dövlət başçıları tərəfindən imzalanacaq Birgə Bəyanatda isə hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinin daha bir pillə yüksələcəyi qeyd edilib.

Ölkələrimizin beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən BMT, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı və digər təsisatlar çərçivəsində əməkdaşlıq məsələlərinə və qarşılıqlı dəstəklərinə toxunulub. Çin Xalq Respublikasının Sədri Azərbaycanın Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri Müşavirəsinə (AQEM) sədrliyini məmnunluqla vurğulayaraq, bu xüsusda əməkdaşlıq üçün geniş imkanların olduğunu bildirib.

Görüşdə Azərbaycanın və Çinin daim bir-birlərinin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini dəstəklədikləri məmnunluqla vurğulanıb. Dövlət başçısı “Vahid Çin” siyasətini həmişə dəstəklədiyini və Tayvanda keçirilmiş seçkiləri birmənalı şəkildə pislədiyini qeyd edib. Azərbaycan və Çinin terrorizm, ekstremizm və separatizmə qarşı birgə səylərlə mübarizəsi qeyd olunub. Si Cinpin COP29-un Azərbaycanda uğurla keçirilməsi və Qlobal Cənubun maraqlarının təmsil olunması baxımından Azərbaycanın fəaliyyətini yüksək qiymətləndirib.

Prezident İlham Əliyev buna görə təşəkkürünü bildirərək, COP29 çərçivəsində qlobal iqlim gündəliyi üçün vacib qərarların qəbul edildiyini xatırlayıb. Dövlət başçısı öz növbəsində Si Cinpinin müdrik rəhbərliyi ilə Çinin inkişafına toxunub.

Ölkələrimiz arasında bərpaolunan enerji sahəsində əməkdaşlıq üçün böyük imkanların olduğu bildirilib, artıq Azərbaycanın müvafiq qurumları ilə Çin şirkətləri arasında bu sahədə çoxsaylı sənədlərin imzalandığı və praktiki əməkdaşlığın həyata keçirildiyi vurğulanıb. Görüşdə Hökumətlərarası Komissiya-nın sonuncu iclasına toxunulub, humanitar və mədəni sahələrdə əməkdaşlıq məsələləri qeyd olunub. Ticarət dövryyəimizin son dövrlərdə 20

Azərbaycan-Çin əlaqələri strateji xarakter alır

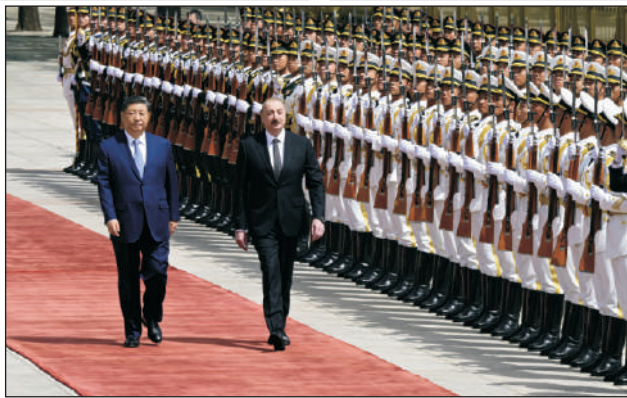
İki ölkə liderləri Pekində mühüm sənədlər imzaladı, münasibətlərdə yeni mərhələ

faizdən çox artması müsbət qiymətləndirilib.

Çin Xalq Respublikasının Sədri “Bir kəmər, bir yol” layihəsini ilk dəstəkləyən ölkələrdən birinin Azərbaycanın olduğunu məmnunluqla xatırlayıb. Bu çərçivədə ölkələrimiz arasında əməkdaşlıq məsələlərinin perspektivləri müzakirə olunub. Son dövrlərdə Orta dəhliz vasitəsilə Çindən Avropaya gedən yüklərin həcmində artım dinamikası məmnunluqla qeyd edilib və bu istiqamətdə əməkdaşlıq üçün yaxşı imkanların olduğu vurğulanıb.

Strateji tərəfdaşlığa dair Birgə Bəyanatda qeyd edilib ki, Azərbaycanın Qlobal Təhlükəsizlik, Qlobal İnkişaf və Qlobal Sivilizasiyalar, həmçinin bəşəriyyətin vahid taleyi kimi Çinin təşəbbüslərini dəstəklədiyini bildirilib, bununla bağlı əməkdaşlıq məsələlərinə toxunulub. Si Cinpin Prezident İlham Əliyevi Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının Çində keçiriləcək Zirvə toplantısına və bu çərçivədə təşkil olunacaq bir sıra təntəni tədbirlərə dəvət edib.

Dövlət başçısı dəvəti məmnunluqla qəbul edib. Onu da bildirdi ki, Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyeva, qızı Leyla Əliyeva və digər ailə üzvləri Pekində Böyük Xalq Sarayı ilə tanış olublar.

“Yeni Müsavat” yazır ki, eyni gündə Azərbaycanla Çin arasında hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanat imzalanıb. Hər iki dövlət başçısı diplomatik münasibətlərin qurulmasından ötən 33 il ərzində Azərbaycan-Çin əlaqələrinin inkişafındakı nailiyyətləri yüksək qiymətləndirərək səmimi və dostluq mühitində danışıqlar aparıblar.

Hər iki ölkənin bir-birini prioritet təşkil edən, etibarlı və qarşılıqlı faydalı strateji tərəfdaş kimi nəzərdən keçirdiyini təsdiq edərək, qarşılıqlı siyasi etimadı daim möhkəmləndirməyə, qarşılıqlı dəstəyi gücləndirməyə, hər iki ölkənin xalqlarının mənafeyi naminə hərtərəfli əməkdaşlığı inkişaf etdirməyə hazır olduqlarını ifadə edərək, hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması barədə yekdilliklə qərar qəbul ediblər.

Çin Azərbaycan tərəfinin təklif etdiyi sülh gündəliyini qətiyyətlə dəstəkləyir və qarşıdurmaya yönəlmiş geosiyasi oyunları qeyri-məhsuldar hesab edir. Tərəflər ticarət və

investisiya sahələrində əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi üçün institusional zəmanət təmin edilməsi məqsədilə azad ticarətə dair sazişlə bağlı danışıqlara başlamağa hazır olduqlarını ifadə ediblər.

“Çin Azərbaycanın Ümumdünya Ticarət Təşkilatına (ÜTT) tezliklə üzv olmasını dəstəkləyir”, - birgə bəyanatda bildirilib. Tərəflər dünya iqtisadi düzənində baş verən dəyişiklikləri daha yaxşı əks etdirmək üçün beynəlxalq maliyyə arxitekturasında islahatın təşviqini dəstəkləyirlər.

Tərəflər ticarət və investisiyaların liberallaşdırılmasını

xalq əməkdaşlığının möhkəmləndirilməsinin vacibliyini vurğulayırlar, bu xüsusda Azərbaycan tərəfi Çin tərəfinin Azərbaycanın minatəmizləmə işinə dəstəyini yüksək qiymətləndirir, Çin tərəfi Azərbaycan tərəfinə maddi-texniki dəstək şəklində minatəmizləmə sahəsində potensialın möhkəmləndirilməsində bundan sonra da yardım göstərməyə hazırdır.

Azərbaycan Çinin Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına (ŞƏT) sədrliyini dəstəkləyir və Çin tərəfinin ŞƏT-in keyfiyyətə inkişafı üçün göstərdiyi əməli səylərini yüksək qiymətləndirir.

Azərbaycanla Çin arasında ümumvətəndaş pasportlarına malik vətəndaşların vizadan qarşılıqlı azad edilməsi ilə bağlı saziş imzalanıb. Sazişi Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və Çinin xarici işlər naziri Van İ imzalayıblar. Azərbaycan Prezidenti Si Cinpini ölkəmizə səfərə dəvət edib.

“Bizim ikitərəfli münasibətlərimizdə flaqman əməkdaşlıq proqramı Transxəzər Orta dəhliz ola bilər”. Bunu Çin Beynəlxalq Tədqiqatlar İnstitutunun eksperti Kan Cie jurnalistlərə açıqlamasında bildirib. O qeyd edib ki, Çin üçün Transxəzər Orta dəhlizi təkcə Ukrayna böhranının müvəqqəti həlli yolu deyil: “Biz onu Avrasiya və Avropa ölkələri ilə ticarət yollarımızı şəxələndirmək üçün uzunmüddətli strateji alternativ kimi qiymətləndiririk. Transxəzər Orta dəhlizində isə Azərbaycan bu təşəbbüsün bəlkə də ən mühüm oyunçusudur”.

“Çinli iş adamları Azərbaycana yeni investisiyalar yatırmaq niyyətindədir və bu istiqamətdə danışıqlar yekunlaşmaq üzrədir”. Bunu isə jurnalistlərə Azərbaycanın Çindəki ticarət nümayəndəsi Teymur Nadiroğlu deyib.

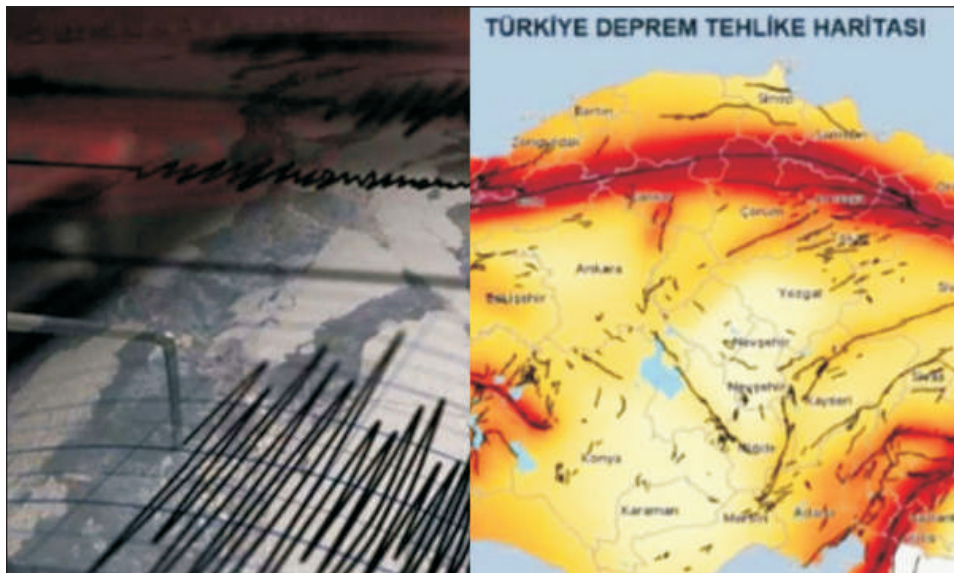
“Azərbaycanın Pekin şəhərində yerləşən ticarət evi Çinin altı şəhərində yerləşən yeddi ticarət evindən yalnız biridir. Ticarət evləri, ümumiyyətlə, bizim Azərbaycan məhsullarını təşviq etməli, ölkəmizə investisiyanın cəlb edilməsi üçün turizm potensialımızın nümayiş etdirilməsi üçün istifadə etdiyimiz alətlərdən yalnız biridir. Amma bu, çox effektiv bir alətdir. Biz ilin 12 ayı ərzində mütəmadi olaraq Azərbaycan məhsullarını burada nümayiş etdirə bilirik. Bu məkanla dequstasiya tədbirləri baş tutur. Bir çox Azərbaycan məhsullarına maraq göstərən çinli iş adamları Pekin şəhərində buranı ziyarət edir, məhsullarla tanış olurlar. Amma əsas məqsədlərdən biri də ölkəmizə investisiyanın cəlb edilməsidir”, - Teymur Nadiroğlu qeyd edib.

□ Hazırladı: Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”

Dünya günorta radələrində Türkiyənin İstanbul şəhərində ard-arda 8 dəfə zəlzələ qeydə alınıb. Bu barədə Fövqəladə Halların İdarə Olunması Agentliyi (AFAD) məlumat yayıb. Bildirilib ki, ilk zəlzələ 3,9 bal gücündə olub və yerin 6,99 km dərinliyində baş verib. İkinci zəlzələ isə 6,2 maqnituda olub və 10 saniyə davam edib. Növbəti zəlzələlər 4,4 və 4,9 bal gücündə qeydə alınıb və hər iki təkan yerin 7 kilometr dərinliyində baş verib. Onlardan ən böyüyü 6,2 bal gücündə Silivri sahillərində olub. Sonuncu silkələnmə CNN Türkün canlı efirində də əks olunub.

Türkiyənin daxili işlər naziri Ali Yerlikaya AFAD Vətəndaşlar operator və digər müvafiq qurumların hazırda dağıntı və xəsarət alanlarla bağlı ərazilər-daxil olmadığını bildirib. Vətəndaşlar operator sıklığı səbəbindən yaxınları ilə əlaqə saxlaya bilmirlər. Prezident Rəcəb Tayyib

İstanbulda zəlzələ oldu - daha güclüsü gözlənilir

də araşdırmalara başladığını açıqlayıb. Eyni zamanda AFAD vətəndaşları uçuşa təhlükəsi olan tikililərə yaxın durmamağa çağırıb. İstanbul Valiliyi isə zəlzələ nəticəsində hələlik hər hansı dağıntı barədə məlumat

Ərdoğan İstanbuldakı zəlzələlərlə bağlı məlumat almaq üçün daxili işlər naziri Əli Yerlikaya, ətraf mühit, şəhərsalma və iqlim dəyişikliyi naziri Murat Kurum və səhiyyə naziri Kamal Memişoğlu ilə zəng edib.

Prezidentin hadisələri izlədiyi bildirilib.

Musavat.com xəbər verir ki, İstanbulda zəlzələ ilə bağlı proqnozlar vaxtaşırı səslənir. Bundan əvvəl də İstanbulda dağıdıcı zəlzələlər barədə bir neçə tanınmış

alim açıqlama vermişdi. **Türkiyəli tanınmış geoloq və seysmoloq Celal Şengör** Türkiyədə baş verəcək zəlzələlərlə bağlı ciddi xəbərdarlıq edib. Onun proqnozları xüsusilə İstanbul və ətraf bölgələr üçün narahatedici ssenarilər ortaya qoyur. Şengör dünənki zəlzələləri şərh edərkən deyib ki, bu, İstanbulda gözlənilən böyük zəlzələnin xəbərcisi ola bilər: "Onun 10 il sonra, yoxsa 10 dəqiqə sonra baş verəcək zəlzələnin xəbərcisi olduğunu bilə bilmərəm".

Onun fikrincə, İstanbul yaxınlığında, xüsusilə Mərmərə dənizində ən azı 7 bal gücündə zəlzələ gözlənilir. O, bu zəlzələnin Yeşilköy və Tuzla kimi bölgələrdə 9 bal gücündə hiss ediləcəyini bildirib.

Şengör bu zəlzələnin təxminən 2 dəqiqə davam edəcəyini və nəticələrinin çox ağır olacağını vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, belə bir zəlzələ nəticəsində 60-70 min bina tamamilə dağılmasa da, ciddi zərər görəcək və xilas etmə tədbirləri üçün küçələrə giriş çətinləşəcək: "Zəlzələdən sonra ən böyük fəlakət yanğınlar, tənlər və infrastruktur problemləri olacaq. Zəlzələdən sağ çıxanlar yaşadıkları dənşətli vəziyyətlərə görə "kaş ölədik" deyəcəklər". O həmçinin vurğulayıb ki, Mərmərədəki zəlzələ zamanı yer sürüşməsi baş versə, böyük sunami riski yaranacaq.

Professor Naci Görür isə bildirib ki, bu zəlzələ növbəti yeraltı təkanlar-

dan xəbər verir: "Zəlzələ baş verdi, bitdi, keçdi - deyiləcək bir şey yoxdur. Türkiyə heç vaxt dəyişməməli olan gündəmini bir daha xatırladı. Bu, böyük bir zəlzələnin gələcəyindən xəbər verir. İstanbulla bağlı səlahiyyətlilərə bir daha xəbərdarlıq edirəm. İtirəcək vaxtımız yoxdur.

İstanbulda, Mərmərə dənizində, Kumburqaz qırağında çoxlu zəlzələlər olur. Onlar müxtəlif maqnitudalardadır. Lakin hələ Mərmərədə gözlədiyimiz böyük zəlzələlər deyil. Zəlzələ olmayanda danışmaq, tədbir görmək lazımdır. Əvvəlcə hökumət, sonra bələdiyyə və xalq əl-ələ verib şəhəri zəlzələyə hazırlamalıdır".

☐ **Sahənə RƏHİMLİ,**
Musavat.com

Daha bir türk ölkəsi "Rus evi"ni bağlaya bilər - Bakının gözləntisi

İlyas Hüseynov: "Bu hadisə təsadüfi deyil, yaxınlarda..."

Qırğıstanın Oş şəhərindəki "Rus evi"ndə işləyən Nataliya Sekerina respublikanın xüsusi xidmət orqanları tərəfindən saxlanılıb. Xarici medianın xəbərinə görə, bu barədə Bişkekin Pervomayski rayon məhkəməsi məlumat yayıb.

"Bişkek şəhərinin Pervomayski rayon məhkəməsinin qərarı ilə təqsirləndirilən şəxs barəsində həbs-qətimkan tədbirinin seçilməsi ilə bağlı vəsatət təmin edilib", - deyərək məhkəmənin mətbuat xidməti bildirib.

Məlumatlarda o da xüsusi olaraq qeyd edilir ki, Nataliya Sekerina Ukraynaya qarşı müharibəyə cəlb etmək üçün muzdlu əsgərlər toplamaqda şübhəli bilinərək həbs edilib. Rusiya mətbuatı xəbər verir ki, onun barəsində iyunun 17-dək həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Sekerinanı 7 ildən 15 ilədək həbs cəzası gözləyir.

Bildirilib ki, bu işdə Nataliya Sekerina ilə yanaşı, daha 4 nəfər saxlanılıb. Həbs edilən ikinci şəxs Oş meriyasının mətbuat xid-

mətinin əməkdaşı Sergey Lapuşkindir. O, Qırğıstan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 43-cü maddəsinin 3-cü hissəsi və 416-cı maddəsinin 1-ci hissəsi ("Başqa dövlətlərin silahlı münaqişələrində istifadə məqsədilə muzdluların cəlb edilməsi, maliyyələşdirilməsi, maddi təminatı, hazırlanmasının təşkili") ilə ittiham olunur.

Sekerinanın Facebook səhifəsində Lapuşkinin işitirək etdiyi Oşdakı "Rus evi"ndə keçirilən tədbirlər-

dən materiallar və videolar yerləşdirilib.

Bu iş üzrə saxlanılan digər iki nəfərin kimliyi hələlik məlum deyil.

Xatırladaq ki, fevral ayında Bakıda "Rus evi"nin fəaliyyətinə xitam verilib. Hazırda "Rus evi"nin öz fəaliyyətini bərpa etmək istəməsi barədə məlumatlar yayılsa da, hələlik bu, mümkün olmayıb.

Siyasi analitik İlyas Hüseynov mövzu ilə bağlı "Yeni Məsavət"ə fikirlərini bölüşüb: "Rusiya dünyanın

müxtəlif bölgələrində "yumşaq güc"ün tətbiqi, həm də müxtəlif informasiya resurslarının fəaliyyəti ilə öz mövqeyini, gücünü formalaşdırır. Lakin müstəqil dövlətlər, heç bir güc mərkəzinin hegemonluğunu, dominantlığını qəbul etməyən ölkələr bu təsiri azaltmağa çalışırlar. Buna Azərbaycan bir nümunə ola bilər. Çünki "Rus evi"nin bağlanması kifayət qədər cəsarətli bir addım idi. "Rus evi" adı altında fəaliyyət göstərən qurum tamamilə başqa fəaliyyətləri

də icra edirdi. Geniş ictimaiyyətə məlumat verilməsinə də, söhbətin nədən getdiyi bir çoxlarına məlumdur. Qardaş Qırğıstanın Oş şəhərində də "Rus evi"ndə işləyən bir şəxsin saxlanması bir çox məsələləri ortaya çıxarır. Biz Qırğıstanda gedən prosesləri yaxından izləyəcəyik. Bu hadisə hazırkı dövrdə təsadüfi deyil. Qırğıstan da ola bilsin, "Rus evi" ilə bağlı qərar verə bilər. Ən azı istintaqın gedişi və bütün məsələlərin araşdırılması zamanı müxtəlif addımlar atıla bilər. Azərbaycanda da "Rus evi"nin fəaliyyətinin bərpası ilə bağlı Rusiya tərəfdən çağırışlar, üstüörtülü ismarışlar görməkdəyik. Lakin burada Azərbaycanın verəcəyi qərar çox önəmlidir. Çünki "Rus evi" adı altında fəaliyyət göstərən qurumların fəaliyyəti şəffaf, Azərbaycanın qanunvericiliyi çərçivəsində olacaqsın, buna müsbət qərar verilə bilər. Əks təqdirdə, Azərbaycan qanunlarından kənar istənilən fəaliyyət qəbul edilməzdir. Burada "yumşaq güc" dövlətinin təsirinin başqa bir formada icrası, müxtəlif təxribat xarakterli təbliğatların həyata keçirilməsi qanunla qadağan edilirsə, bütün məsələlər qanunvericilik müstəvisində həllini tapmalıdır".

Məlumat üçün deyək ki, "Rus evi" ("Rossotrudni-

çestvo") Rusiyanın xaricdəki mədəniyyət və informasiya mərkəzlərini təmsil edən qurumdur. Bu mərkəzlər Rusiya Federasiyasının yumşaq güc siyasətinin bir hissəsi kimi çıxış edir və müxtəlif ölkələrdə rus dilinin, mədəniyyətinin və təhsilinin təbliğinə yönəlib. Lakin son illərdə, xüsusilə də Rusiya-Ukrayna müharibəsindən sonra bu qurumun fəaliyyəti bir sıra ölkələrdə ciddi suallar doğurub və nəticədə bəzi ölkələrdə fəaliyyətinə son qoyulub. Əvvəlki dövrlərdə "Rus evi" bir sıra Avropa ölkələrində də fəaliyyətini dayandırmalı olub. Bu sırada, Sloveniya, Slovakiya, Xorvatiya, Şimali Makedoniya, Monteneqro, Rumıniyanın adını çəkmək olar. Bu əsasən Rusiya ilə bu ölkələr arasında diplomatik münasibətlərin pisləşməsi, rus diplomatlarının ölkədən çıxarılması və "Rossotrudniçestvo"nun fəaliyyətinin qeyri-müəyyən xarakter daşması ilə əlaqələndirildi. Bundan əlavə, Birləşmiş Krallıqda "Rossotrudniçestvo" əməkdaşına viza verilmədiyi üçün Londondakı nümayəndəlik fəaliyyətsiz qalıb, Polşada isə əməkdaşların sayı əhəmiyyətli dərəcədə azaldılıb.

☐ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Məsavət"

Deputat, Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədr müavini, Ədalət, Hüquq, Demokratiya (ƏHD) Partiyasının sədri Qüdrət Həsənzadə "Yeni Müsavat"a geniş müsahibə verib. Millət vəkili Azərbaycan Prezidentinin Çin Xalq Respublikasına səfərindən gözləntilərini bölüşüb, Ermənistanın sülh prosesini pozan davranışları ilə bağlı sensasion təkliflər irəli sürüb, həmçinin İran Prezidentinin ölkəmizə səfəri ilə bağlı açıqlamalar verib. Müsahibəni təqdim edirik:

- Qüdrət bəy, Prezident İlham Əliyevin Çin Xalq Respublikasına səfəri ilə bağlı gözləntiləriniz nədən ibarətdir? Artıq strateji tərəfdaşlığa qaldırılmış iki-tərəfli münasibətlərin perspektivini necə görürsünüz?

- Prezidentin Çinə səfəri o baxımdan önəmlidir ki, Çin ABŞ-dan sonra dünyanın ikinci böyük iqtisadi gücü və bizimlə böyük ticari əlaqələri olan strateji tərəfdaşımızdır. Çox istərdim ki, Çin şirkətləri Azərbaycana böyük investisiya yatırınsın və ölkəmizdə orta sahibkarlıq inkişaf etsin. Hökumət yalnız dövlət şirkətləri vasitəsilə meqalayihələr həyata keçirməklə, enerji satmaqla, yükdaşımalardan pul qazanmaqla xalqı dolandırmaq barədə düşünməsin. Əslində xalq dövləti saxlamalıdır. Dövlət xalqın verdiyi vergilər hesabına xalqın təhlükəsizliyini təmin edir, vətəndaşların, sahibkarların qanun qarşısında bərabərliyini təmin edir, sosial müdafiəyə ehtiyacı olanlara kömək edir, dövlət aparatı saxlayır. Ona görə ölkəmizdə dövlət müəssisələri özəlləşdirilməli, sahibkarlığa "yaşıl işıq" yandırılmalıdır ki, iqtisadiyyatımız inkişaf etsin, yeni iş yerləri açılsın. Bizim 38 milyardlıq büdcə gəlirlərinin təqribən 14,5 milyardı Neft Fondundan transferdir. Üstəgəl, neft şirkətləri və onlarla əlaqəli şirkətlər nə qədər vergi ödəyir. Ona görə də qeyri-neft sektorunu sürətlə inkişaf etdirməliyik. Bizdə qeyri-neft sektorunun həcmi kiçikdir deyə, orada, məsələn, 5-7 faizlik artım iqtisadiyyatın böyüməsi baxımından elə də əhəmiyyətli deyil. Gərək çoxsaylı istehsal və emal müəssisələrini yaradaq ki, gənclər, xüsusilə istedadlı gənclər ölkəni tərk etməsinlər, büdcə gəlirləri artсын ki, sosial xərcləri artıra bilsin, dövlət elm və təhsilə, səhiyyəyə daha çox pul ayırılsın. Prezidentin Çin səfərində müəyyən sənədlər imzalanacaq və bəzi razılaşmalar var ki, Çin şirkətləri tərəfindən ölkəmizə investisiyalar qoyulsun. İqtisadiyyatın böyüməsi həm də bürokratiyanın kiçildilməsi ilə əlaqədardır. Çalışmaq lazımdır ki, təkcə Çin yox, Qərb ölkələri də, qonşu ölkələr də ölkəmizə investisiya qoysunlar, turizm inkişaf eləsin. Çinlə əmək-

daşlığımızın inkişaf etməsi təkcə iqtisadi məsələ deyil, həm də bizim təhlükəsizliyimizə əlavə təminatdır. O baxımdan mən Prezidentin bu səfərini çox yüksək qiymətləndirirəm. Çinlə əməkdaşlığın yüksələn xəttə inkişafı sevindiricidir və təqdir olunmalıdır.

- Bu səfərdə Avropa ilə Asiya arasında mühüm həlqə olan Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı ən yüksək səviyyədə anlaşma və Pekinin Ermənistanla təsirləri-

Halbuki mən orada demişdim ki, Ermənistan üçtərəfli sazişin şərtlərinə əməl etməsə, Azərbaycan güc tətbiq etməklə Naxçıvana gediş-gəlişi təmin etməlidir, sonra da üçtərəfli sazişə uyğun olaraq həmin yola nəzarət Rusiyaya həvalə olunmalıdır. Yeni artıq Rusiya təminat verəcək ki, bəli, biz dəhlizin təhlükəsizliyini öz üzərimizə götürürük. Bununla da göstərməliyik ki, biz Ermənistanın torpaqlarını işğal etmək fikrindən çox

miyyət dəyişikliyinə səbəb olacaq, qərbyönlümlü Rusiya hakimiyyəti Birinci Qarabağ savaşında olduğu kimi, Ermənistanı müdafiə edəcək. İndi baxır ki, yox, əslində Ukrayna çox böyük ərazi güzəşlərinə getməklə sülhə razıdır və onun bu ümidləri də puç oldu. Ermənilər haqqında deyirlər ki, bunlar Hindistandan gəlmiş qaraçı tayfalarıdır. Görünür, Hindistanın Ermənistanı silahlandırması təkcə bizim Pakistanla olan münasibətə görə deyil,

pensasiya ödəməlidir. Azərbaycan hesablamışdı ki, vurulmuş zərərin həcmi təqribən 150 milyard dollardır, bu rəqəm dəqiqləşdirilə bilər. Həm ekologiyaya vurduqları ziyan, dağıtdıqları şəhər və kəndlərə görə. Baxın, Azərbaycan o evlərin bərpa olunmasına görə indiyədək 16 milyard xərcləyib. Hələ görün bundan sonra nə qədər vəsait xərclənməlidir. Ermənistan kompensasiyanı ödəyə bilməyəcəyi təqdirdə, artıq Azərbaycan torpaq tələbini

sə, demək, türk dövlətidir. Əlbəttə, siyasi hakimiyyət farsların əlindədir, prezident geniş səlahiyyətlərə malik deyil. Xatırlayırsınızsa, Pezeşkian seçiləndə mən demişdim ki, bu, İran üçün bəlkə də son şansdır ki, İranda proseslər necə gedəcək. Qanlı inqilabla, yoxsa bu ölkə yuxarıdan islahatlarla dəyişəcək? Pezeşkian islahatları həyata keçirmək gücündə olan və bunu istəyən adamdır. Bu şəxs ABŞ ilə danışıqlar tərəfdarıdır. Bildirmişdi ki,

“Azərbaycan sülh sazişi ilə bağlı növbəti şərtlər irəli sürməlidir”

Qüdrət Həsənzadə: “Ermənistan kompensasiyanı ödəyə bilməyəcəyi təqdirdə, Azərbaycan torpaq tələbini irəli sürə bilər”

nin artırılması gözləniləndirmi? Sizcə, İrəvanda reallığı anlayacaqlarmı?

- Fikrimcə, bizim əlaqələrin genişlənməsi ona gətirəcək və gətirməlidir ki, Ermənistan yolun açılmasına maneçiliyin onun özünün həyatı mənafeələrinə cavab vermədiyini başa düşsün. Kommunikasiya xətləri açılmasın, Azərbaycanla bağlı dost siyasəti yürütmədən, iqtisadi, mənədi, humanitar əlaqələr qurmadan Ermənistanın inkişafı çətin olacaq. Ona görə Ermənistan Azərbaycanla münasibətləri tənzimləməlidir. Biz regionun aparıcı dövlətiyik, burada bizsiz inkişaf etmək qeyri-mümkündür. Gürcüstanın siyasətinə baxın. Gürcüstan Azərbaycana münasibətdə kifayət qədər ağıllı siyasət yürüdür. Bizimlə dostluq siyasəti aparır, Azərbaycanın aparıcı rolunu etiraf edir, bunu hər zaman vurğulayır. Biz qarşılıqlı şəkildə bu əməkdaşlıqdan faydalanırıq. Ermənistan da bu yolu seçməlidir. Paşinyan yenə də hansısa təzyiqlər nəticəsində Zəngəzur dəhlizinin açılmasına mane olsa - mən bunu məhz sizin qəzetə müsahibələrimdə söyləmişdim, hətta sonra bəzi nadürrüst insanlar xaricdəki internet TV-lər üzərindən başladılar ki, Qüdrət Həsənzadə deyir Zəngəzur işğal edək, verək Rusiyaya.

uzağıq, amma müqavilənin şərtlərini yerinə yetiririk. Mən hesab edirəm ki, Ermənistan Konstitusiyasını dəyişməyi yubatsa, növbəti mərhələdə Azərbaycan bu addımı atmalıdır.

- Nikol Paşinyan sülh müqaviləsini imzalamağa hazır olduğunu desə də, konstitusiyanın dəyişdirilməsi barədə tələbə əməl etməyə tələsmir və referendumla bağlı söz oyunları ilə məşğuldur. Ermənistan rəhbərliyinin davranışlarını necə qiymətləndirmək olar?

- Son vaxtlar Paşinyan daha konstruktiv olmağa başlayıb. Bəyan edir ki, Ermənistan Konstitusiyası xalqın iradəsi ilə qəbul olunmayıb, ona görə də xalq konstitusiyaya güvənmir, inanmır. Bu səbəbdən dövlət, hakimiyyət orqanları ilə xalq arasında bir uçurum var və sair. Düşünürəm ki, Paşinyanın Qərbdən ona ciddi dəstək veriləcəyi ilə bağlı böyük gözləntiləri var idi, o gözləntiləri puç olur, o cümlədən ABŞ-dan. Trampın ətrafındakı ermənipərəst mövqeyi ilə seçilən, yüksək dövlət postlarını tutan adamların ABŞ Prezidentinin siyasətinə təsir edəcəkləri barədə gözləntiləri də özünü doğrultmadı. Həm də ümid edirdilər ki, Ukrayna səfəri Rusiyanın məğlubiyyəti ilə bitəcək və bu da Rusiyada haki-

mən də yəqin elə hindistanlıların da müəyyən hissəsi belə düşünür. Amma ermənilər yavaş-yavaş başa düşməyə başlayıblar ki, qonşularla münasibətlər qurmadan bu regionda inkişaf etmək, dövlətçiliyi möhkəmləndirmək çox çətin bir iş olacaq. Rusiyanı iqnor siyasəti Ermənistanla heç nə verməyəcək. O

irəli sürə bilər. Dediym Zəngəzur dəhlizini ki nəzarətə götürəcək, Azərbaycan bəyan edə bilər ki, kompensasiya ödənilməyəcəyi halda, mən buradan çıxmıyacağam. Yeni borc qarşılığında həmin torpaqlar Azərbaycanın nəzarətinə keçməlidir. Bu barədə biz artıq indidən açıq danışımağa başlamalıyıq ki,

mən ABŞ ilə danışıqlar tərəfdarıyam, amma dini lider bunu istəmədiyinə görə, biz də onun mövqeyini müdafiə etməliyik. O zaman mən müsahibəmdə demişdim ki, ali dini liderin borcu xalqın səs verdiyi Prezidenti dəstəkləmək olmalıdır. Həmçinin nəticəsi əvvəlcədən bəlli olan qeyri-bərabər döyüşə girmək

“Borc qarşılığında həmin torpaqlar Azərbaycanın nəzarətinə keçməlidir”

cümlədən bu, Ermənistanla Azərbaycan arasında sülhü də çətinləşdirir. Rusiyadan incikdirlər ki, niyə bunların işğalçılıq siyasətini sona qədər müdafiə etməyib. Bunlar hesab edirdilər ki, Rusiya da bunlarla bərabər başı cına-yetə şərək olmalıdır və axıra qədər Ermənistanın işğalçılıq siyasətini dəstəkləməlidir, Ermənistan ərazilərini Azərbaycan hesabına daha da böyütməliymiş. Gələcəkdə Gürcüstanın Cavaxetiya bölgəsini də işğal edəcəklərini planlaşdırırdılar. Biz erməni faşizmini məhv etməklə gürcüləri də yeni müharibədən xilas etdik.

- Üçtərəfli bəyannatdan artıq 5 il keçir, amma Ermənistan hələ sonuncu bəndi də icra etməyib. Sizcə, rəsmi Bakı nə vaxta kimi səbr etməlidir?

- Sizə müsahibəmdə ilk dəfə deyirdim: sülh sazişi yubansa, Azərbaycan yeni şərtlər irəli sürməlidir. Birinci, biz barışıq olsun deyə çox yüngül tələblər irəli sürdük. İndi tələb etməliyik ki, Paşinyan Ermənistan dövləti adından Azərbaycan xalqından rəsmi qydada üzr istəməlidir, necə ki, faşist Almaniyasının cinayətlərinə görə yeni hökumət bunu etmişdi. İkinci şərt bundan ibarət olmalıdır ki, Ermənistan törətdiyi başlıca cinayətlərə görə mütləq kom-

Ermənistan bilsin, sülh sazişini imzalamağı uzatsa, qarşıda onu nə gözləyir. Ermənistan təcavüzkar, öz öhdəliklərinə əməl etməyən ölkədir. Ona görə də Azərbaycanın Zəngəzur dəhlizini güc tətbiq etməklə açmaq hüququ var. Ermənistan silahlanmaya sərf etdiyi o milyardları Azərbaycanın qaçqın və məcburi köçkünlərinə verməlidir. Onlar yenə də bizim insanlıq duyğularımızdan, humanizmimizdən namərdcəsinə sui-istifadə edirlər. Ermənistanla bağlı artıq qeyd etdiyim tələblər açıq formada beynəlxalq birliyin diqqətinə çatdırılmalıdır.

- Qüdrət bəy, aprelin 28-də İran Prezidenti Məsud Pezeşkian 120 nəfərlik heyətlə Azərbaycana səfər edəcək. Bu, həm Ermənistanla münasibətlərimizə Tehranın təsiri, Zəngəzur dəhlizinin reallaşması, həmçinin Azərbaycan-İran münasibətlərinin perspektivləri baxımından da əhəmiyyətli hesab olunur. Sizin Azərbaycanlı prezidentin səfərindən gözləntiləriniz nədir?

- Xoş gəlir, səfa getirir. Mən demişdim ki, onu ən yüksək səviyyədə qarşılamalıyıq, Azərbaycanlı dövlət başçısı kimi. Mən həmişə deyirdim ki, İran həm də türk dövlətidir. İranın əhalisinin yarısı Azərbaycan türküdür-

qəhrəmanlıq sayılmaz. Yaxşı ki, müdriklik çatdı, Pezeşkian Amerika ilə danışıqlar aparmaq üçün "yaşıl işıq" yandırıldı. Düzdür, burada ABŞ-ın güc tətbiqi hədəsi, təhdidi də öz rolunu oynadı. Amma doğru olan odur ki, oturmaq danışımaq lazımdır. Həqlə müdafiə edəcək güc ortada yoxdursa, o zaman kimin haqlı olması önəmli deyil. Əsas odur ki, qarşı tərəflə anlaşasın, sənədən güclü tərəf güc tətbiq etməsin.

İran başa düşməlidir ki, orada formalaşmış türkəfobiya, Türkiyə və Azərbaycana olan nifrət, bu ölkələrdən özələrinə təhlükə, təhdid gözləmək çox yanlış siyasətdir, bu siyasətdən imtina olunmalıdır. Azərbaycanla dostluq, qarşılıqlı siyasəti yürüdülməlidir. Biz eyni dinə mənsubuq, keçmişimiz eynidir, eyni milli-mənəvi dəyərləri bölüşürük. Bunu İranda nə qədər tez anlasalar, bir o qədər ümumi işin xeyrinə olar, xalqlar sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşayar. İrandakı azərbaycanlıların milli kimliklərinə hörmət qoyulsa, milli hüquqları tanınsa, siyasi coğrafiya öz əhəmiyyətini itirəcək. Azərbaycanlılar orada bərabər hüquqlu xalq kimi yaşamalıdır. Bu olmasa, o zaman farslar ayrılıb, öz dövlətlərini qura bilərlər.

□ **Elsad PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

“Fəaliyyətində qüsurlar aşkarlanmış dövlət qurumlarının rəhbərlərinin və məsul şəxslərinin parlamentə dəvət olunmasını istəyirəm ki, bizi narahat edən sualları onlardan soruşaq”.

Bu çağırışı aprelin 22-də Milli Məclisin plenar iclasında çıxışı zamanı deputat Razi Nurullayev edib. Deputat deyib ki, büdcə vəsaitinin təyinatı üzrə xərclənməməsi, depozit hesablarda saxlanması, süni şəkildə şişirdilməsi və büdcəyə qaytarılması onu narahat edir: “Çünki Hesablama Palatası hesabatı təqdim edir və proses bu gündən sonra başlanır. Bu qədər asan yanaşma? Maraqlıdır ki, hansı məsuliyyətə cəlb etmə halları, maliyyə sanksiyaları həyata keçirilib? Kimlərsə vəzifədən alınsın, çıxarılsın, həbsə atılsın demirəm, belə arzum da yoxdur. Amma istərdim ki, Hesablama Palatasının hesabatı müəyyən təlatümlər yarada bilsin və dövlət orqanlarının məsuliyyətinin artmasında dönüş yaratmağı bacarsın”.

Deputat əlavə edib ki, vətəndaşlardan müxtəlif problemlərin həllinə kömək ilə bağlı on minlərlə şikayət məktubu daxil olur.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə hər il olduğu kimi, 2024-cü ildə də kadr islahatları davam etdirilib. Həyata keçirilən kadr islahatları dövlət idarəçiliyinin daha da müasir və səmərəli olması, şəffaflığın artırılması və vətəndaşlara göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsini təmin etmək məqsədi daşıyır. 2024-cü ildə keçirilən kadr islahatları çərçivəsində müxtəlif dövlət qurumlarında rəhbər vəzifələrə yeni təyinatlar həyata keçirilib, eyni zamanda bəzi vəzifəli şəxslər işdən azad olunub. Bu proses idarəetməyə yeni nəfəs gətirilməsi, gənc və peşəkar kadrların önə çəkilməsi, habelə ölkənin inkişaf strategiyasına uyğunlaşma məqsədi güdüb.

Ancaq ayrı-ayrı məmurlardan narazılıqlar, şikayətlər, bürokratik əngəllərlə bağlı problemlər yenə də var. Bunun üçün daha hansı dəyişikliklər edilməlidir?

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov “Yeni Müsavat”da bu istiqamətdə çox vacib mətləblərə toxundu: “Dövlət məmurunun məsuliyyətini artırma biləcək əsas məsələ onun dövlət qarşısında vaxtaşırı hesabat verməsidir. Əgər bu yoxdursa, məmur zaman-zaman özünü itirəcək və rəhbər kimi fəaliyyətində bu il yol verdiyi yanlışları gələnlə dahiya da eybəcər bir formada təkrar edəcək. Biz müstəqillik illərində dəfələrlə bəzi məmurların onlara edilən etimadı necə çeynədiklərinin şahidi olmuşuq. Mən dəfələrlə demişəm, yenə də təkrar edirəm, dövlət başçısı yüksək vəzifəyə təyin etdiyi hər kəsi

Məmurlar parlamentə çağırıldı - nələr dəyişəcək...

Fikrət Yusifov

Əli Orucov

Sabiq nazir çağırış etdi: “Məmurların xəyanəti ortaya çıxanda, onu bu vəzifəyə təqdim edənlərin də...”

yaxından tanıya bilməz, bu, fiziki cəhətdən mümkün deyil.

Bizim ölkədə və elə dünyanın istənilən ölkəsində yüksək vəzifələrə təyinatlı bir qayda olaraq dövlət başçısının ətrafında etibar qazanmış şəxslərin təqdimatı əsasında baş verir. Bax, belə təyinat almış şəxslərin xəyanəti ortaya çıxanda, onu bu vəzifəyə təqdim edənlərin də məsuliyyəti həmin rəhbərin məsuliyyəti ilə eyni səviyyədə qoyulmalıdır. Yüksək vəzifəyə təqdimat edənlər seçimə “yaxşı oğlan”, “bizim adam” “xaricdə təhsil” ölçüləri ilə yanaşmamalıdır. Təqdim etdiyi şəxsin peşəkarlığına, vətənsəverliyinə, tamahını idarə edə bilməsinə tam əmin olmalıdır. Seçim belə edilərsə, yanlış da az olar. Hər bir məmurun fəaliyyəti ildə bir dəfə əsaslı monitoring edilməli və bununla da onun yerində olub-olmadığı müəyyənəşdirilməlidir. Belə olarsa, hər kəs məsuliyyətini tam dərk edəcək”.

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov isə qeyd etdi ki, Azərbaycanca formalaşmış və möhkəmlənmiş, heç kəsə hesablaşmayan, ancaq öz marginal maraqlarını təmin edən şəbəkələşmiş məmur zümresi var ki, bunu da dağıtmaq, zəiflətmək hələ ki mümkün olmur: “Bu bürokratik aparat o qədər güclüdür ki, siyasi kursun müəyyən edilməsinə və yönətilməsinə təsir göstərə bilər və bütün qanunsuzluqlarına, hətta cinayətləri sübuta yetirilsə belə cəzadan və məsuliyyətdən kənarda qala bilərlər. Bunlar dövlətin imkanlarından və gücündən həm toplumu əzmək, həm də maraqlarını təmin etmək üçün gen-bol istifadə edirlər. Həmin şəbəkələşmiş məmur brokratiyasının bu həddə gəlməsinin əsas səbəblərindən biri də ölkədə seçki mühitinin və seçkilərin orqanların bərbad hala salınmasıdır. İctimai nəzarətə və şəffaflığa, hesabat-

lılığa imkan verilməməsidir. Eyni zamanda kadrların yerləşdirilməsində, təyinatında, onların irəli çəkilməsində bəlik, bacarıq və təcrübə deyil, idarəetmədə və siyasi sistemdə ciddi problemlərin olduğu göstəricisidir”.
Ə.Orucovun sözlərinə görə, konstitusiyada dəyişikliklərə və qanunvericilikdə sərtləşdirilmələrə zərurət var: “Eyni zamanda cəmiyyətdə kök salmış karusel rüşvət və korrupsiya hallarının aradan qaldırılması üçün təsirli tədbirlər həyata keçirilməlidir. “Dövlətdən bir tük çəkməyin” qənimət sayıldığı bir məmləkətdə mənimşəmələri və israfçılığı aradan qaldırmaq absurddur. Fəaliyyətlərində pozuntu aşkar edilən qurumların rəhbərlərini Milli Məclisə dəvət edib hesabat soruşmaq nəzəri cəhətdən mümkündür, ancaq bu hesabatı nə onlar verməyəcək, nə də deputatlar soruşmayacaq. Hər il büdcənin müzakirəsi zamanı nazirlər

vam edirlər. Hətta vəzifə pillələrində irəliləyirlər. Bu sehbazlıq deyil. Bu, həmin məmur ordusunun gücünün, idarəetmədə və siyasi sistemdə ciddi problemlərin olduğu göstəricisidir”.
Ə.Orucovun sözlərinə görə, konstitusiyada dəyişikliklərə və qanunvericilikdə sərtləşdirilmələrə zərurət var: “Eyni zamanda cəmiyyətdə kök salmış karusel rüşvət və korrupsiya hallarının aradan qaldırılması üçün təsirli tədbirlər həyata keçirilməlidir. “Dövlətdən bir tük çəkməyin” qənimət sayıldığı bir məmləkətdə mənimşəmələri və israfçılığı aradan qaldırmaq absurddur. Fəaliyyətlərində pozuntu aşkar edilən qurumların rəhbərlərini Milli Məclisə dəvət edib hesabat soruşmaq nəzəri cəhətdən mümkündür, ancaq bu hesabatı nə onlar verməyəcək, nə də deputatlar soruşmayacaq. Hər il büdcənin müzakirəsi zamanı nazirlər

və yaxud digər rəhbər şəxslər parlamentə dəvət olunurlar. Mən həmin kabinet üzvlərindən bir deputatın nəse izahat istəməsinə, fəaliyyətindəki nöqsanları barədə iradını görmədim. Siz də görmədiniz. Xırda məmur parlamentdə gəlib hansı və nə hesabat verəcək?”

O, həmin hesabatı kimə verəcək? Təəssüf ki, parlament üzvlərinin bir çoxu da müəyyən mənada çirkəbə bulaşmış həmin məmurlarla sıx biznes və digər əlaqədədir. Onlardan işləri keçir. Mənim fikrimcə, Palatanın üzə çıxardığı maliyyə pozuntuları barədə istintaq orqanları hərəkətə keçib həmin yolsuzluq törədən məmurlarla bağlı ciddi hüquqi ölçü götürsə, effektiv olardı. Şərt deyil ki, palata mütləq istintaq orqanlarına müraciət etsin, qanunvericiliyin tələblərinə görə hətta mətbuatda gedən cinayət əməlləri barədə məlumatlar əsasında da prokurorluq orqanları cinayət işi başlada bilər. Təəssüf ki, indiyədək mən qanunvericiliyin bu tələblərindən hansısa cinayət işinin başlanılması praktikasına rast gəlməmişəm. Ola bilsin ki, biz bunun şahidi olacağıq. Lakin nə qədər ki, ölkədə məmurlarla bağlı cəzasızlıq mühiti qalacaq, hər hansı bir irəliləyiş gözləmək sadəlövlük olardı. Doğrudur, bu tipli qanun pozuntularının və qüsurların qarşısını almaq elə də asan deyil. Çünki ilk növbədə bu cəmiyyətin psixologiyasında və yanaşmasında dəyişikliklərə nail olunmalıdır və onları ictimai nəzarət prosesinə cəlb etmək təşviq edilməlidir. Dövlətinin təkə xarici düşmənlərdən deyil, həm də daxili təhlükələrdən, cinayətkarlardan və yirticilərdən hər zaman qorumağın vacibliyinə inandırmaq lazımdır. Xalq dövlət idarəçiliyindən kənar saxlanıldığından və bir çox hallarda rəyi nəzərə alınmadığından dövlətə də, hakimiyyətə də inamsızlıq və etinasızlıq yaranıb. Büdcəni talaan edən həmin məmurlara da məhz belə vəziyyətin qalması sərf edir. Prezident İlham Əliyevin çağırışına səs verib, məmurlar üzərində ictimai nəzarətin gücləndirilməsinə cəmiyyət güclü dəstəyini ifadə etməlidir. Əks halda, hər il Hesablama Palatasının analoji hesabatları dəyişməz qalacaq. Onu da qeyd edim ki, istintaq orqanları hər hansı bir kiçik məmurla bağlı belə pozuntularla əlaqədar araşdırma aparanda zaman təzyiqlər edilir, çoxsaylı zənglər olunur və xahiş-minnət edilir ki, həmin iş bağlansın. Belə bir mühitdə təbii ki, istintaq orqanları pozuntuların qarşısının alınmasında, onlar barədə ölçülərin götürülməsində çətinlik çəkirler”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

“Bayraktar” TB2 pilotsuz təyyarəsi (PUA) nəhayət ki, yerli mühərriklə təchiz edilməyə başlayıb. Bunu “Baykar”ın baş direktoru Haluk Bayraktar deyib.

“Bayraktar”dan möhtəşəm yenilik - Azərbaycan üçün önəmi

Türkiyə tarix yazmağa davam edir; **polkovnik:** “Vətən müharibəsində TB2 pilotsuz uçuş aparatları sınaqdan uğurla keçdi”

“Bayraktar” TB2 dünyada öz sinfində ən çox sifariş edilən və kütləvi istehsal edilən taktiki PUA-dır. Təyyarə korpusundan tutmuş avionikaya, uçuşu idarə edən kompüterə və bütün proqram təminatına qədər tamamilə öz şirkətimizdə hazırlanıb. Buna qədər pistonlu daxili yanma mühərrikindən istifadə edilib. O zaman tənqidçilər mühərrikin yerli olmadığına diqqət yetirmişdilər. O dövrdə yerli mühərrikin yaradılması iqtisadi cəhətdən mümkün deyildi. Bununla belə, TB2-nin global uğuru vəziyyəti dəyişdi - o, nəinki ən çox istehsal edilən, həm də öz sinfində ən çox ixrac edilən və döyüş sınaqlarından keçmiş platforma oldu. Artan tələb və təchizat zəncirimizin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün biz yüksək performanslı yerli mühərrikin yaradılması üzərində işə başladıq. İndi o, öz sinfinin ən qabaqcıl mühərrikidir və artıq ilk uçuş sınaqlarından keçib”, - Bayraktar qeyd edib.

Hərbi ekspertlər bu yeniliyi yüksək dəyərləndirir və bunu Azərbaycan hərbi parkı üçün də çox önəmli hesab edirlər.

“Tərxis Olunmuş Hərbçilərin Gəncləri Məarifləndirmə” İctimai Birliyinin sədri, hərbi icmalçı Emin Həsəni “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bunun çox böyük bir hadisə olduğunu söylədi: “Türkiyə son illərdə hərbi sənayedə çox böyük uğurlar əldə edib. Rəcəb Tayyib Ərdoğan hakimiyyətə gələn ərfədə yerli istehsal əgər 20 faiz idisə, indi bu rəqəm 80 faizin üzərindədir. “Bayraktar” dünyanın ən nüfuzlu şirkətlərindən biri-

nə çevrilib. Silah ixracında çox böyük uğurlar əldə olunub. Azərbaycanla da birgə istehsal nəzərdə tutulur. Türkiyənin uğuru Azərbaycanın, bizim də uğurumuz Türkiyə-

müharibəsi də bunu bir daha göstərdi. Ukraynanın necə Qərbdən asılı vəziyyətdə qaldığını hər birimiz görürük. Özü də istehsala başlayıb. Bu da bir daha onu göstərir ki, hər bir

yətdə deyil. Bu, Türkiyənin ən böyük uğurlarından biridir. Pilotsuz uçuş aparatlarında ən vacib rol oynayan onun mühərrikidir, onun istehsalıdır. İndi Türkiyə əgər buna nail

nin uğurudur. Eyni zamanda burada bir neçə faktı da qeyd etmək olar. Türkiyə son dövrlərdə həm helikopterlərin, həm tankların, həm də gəmilərin istehsalında çox irəli gedib. Əvvəllər onların mühərrikləri daim tənqid olunurdu ki, bu mühərriklər xarici ölkələrdən alınır. Narahatçılıq var idi ki, səhəri gün o mühərriklər verilməyə bilər və nəticədə həmin ölkələrlə problemlər yaranar. Ümumiyyətlə, bunu milli istehsal hesab etməkdirlər. Amma “Bayraktar”ın bu uğuru onu deməyə əsas verir ki, gələcəkdə helikopterlərin, tankların, gəmilərin və digər istehsal edilən avadanlıqların mühərrikləri məhz Türkiyədə istehsal ediləcək. Bu da onu deməyə əsas verir ki, asılılıq tamamilə azalacaq və çox cüzi bir faizə düşəcək. Hər bir dövlətin silahlı qüvvələri onun müstəqilliyi üçün çox önəmlidir. Silahlı qüvvələri özünün silah-sursatla təmin etməsi həddindən artıq çox önəmlidir. Çünki asılılıq olmur və öz daxili imkanların hesabına bunu həyata keçirirsən. Ukrayna-Rusiya

ölkə istehsalda öndə olmağa çalışmalı, öz ordusunu silah-sursatla təmin etməli, beynəlxalq aləmdən asılılığı olmamalıdır”.

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin hərbi polisinin keçmiş rəisi, polkovnik Rövşən Məhərrəmov TB2-lərin özünü II Qarabağ savaşında tam şəkildə sübut etdiyini qeyd etdi: “Bildiyiniz kimi, TB2 pilotsuz uçuş aparatlarını hazırda Türkiyənin özü istehsal edir. Çox uğurlu uçuş aparatlarıdır. Biz onun uğurlarını 44 günlük müharibədə gördük. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri həmin aparatlardan uğurla istifadə etdi. Buna baxmayaraq ki, məlumdur ki, TB2 pilotsuz uçuş aparatlarının bəzi cihazları, həmçinin mühərrikləri bir sıra ölkələrdən alınırdı. Müharibə dövründə bu silahları Türkiyə Azərbaycana verdiyinə görə Kanada Türkiyənin istehsal etdiyi TB2-lərə cihazların və mühərriklərin verilməsindən artıq çox önəmlidir. Hazırda isə fərqli durumdur. Çünki Türkiyə bunu artıq özü istehsal edir. Heç kəsdən asılı vəziyyətdə deyil. Bu, Türkiyənin ən böyük uğurlarından biridir. Pilotsuz uçuş aparatlarında ən vacib rol oynayan onun mühərrikidir, onun istehsalıdır. İndi Türkiyə əgər buna nail

Mina əlilləri Vardanyana qarşı - onların ifadələri işğalçıların cinayətinin dəhşətini göstərir

Bakı Məhkəmə Kompleksində bu günlərdə tarixi baxımdan ibrətamiz, haqlı olaraq “Nürnberg prosesi”nə bərabər tutulan məhkəmə dinləmələri keçirilir.

Müttəhimlər kürsüsündə Ruben Vardanyan oturulub. O, Qarabağ işğal altında olduğu müddətdə “mina əkinçiliyi”nə milyonlar xərcləyib və ağına da gətirməyib ki, gün gələcək, cinayətkar əməllərinin qurbanları ilə üz-üzə, göz-gözü qalacaq. Onlar məhkəmə zalına qoltuğaqları, protezləri, bəzən də arabaları ilə gəlirlər.

Zərərcəkmiş Həsənəli Əliyev 2024-cü il fevralın 4-də Tərtər Qızılba kəndində heyvan otarkən mina partlayışı nəticəsində sol ayağının aşağı hissəsini itirib.

Digər zərərcəkmiş Elnur Əsgərov da 2023-cü il aprel 18-də Borsunlu kəndində oxşar aqibətlə üzləşib.

Ən sarsıdıcı ifadələrdən biri Akif Hüseynova aiddir. O, iki oğlunu - Razi və Bayramı mina partlayışında itirib. Özü, oğlu Anar və nəvəsi Hüseyn isə yaralanıblar.

“Bir gündə iki oğlumu itirdim”, - deyir o, məhkəmədə sarsılmış halda söyləyib. Onların yaşadıkları faciə bir ailənin deyil, bütöv bir millətin yaddaşına həkk olunan yarıdır.

ANAMA əməkdaşları - Yadigar Şükürov, Ələsgər Quliyev və digərləri isə peşə borcunu yerinə yetirərək minaya düşüblər. Ələsgər Quliyev deyib: “OZM-72 minalarını da çox görmüşəm. O, havada qəlpələrə bölünür, ən təhlükəlidir”.

Zərərcəkmiş İlham Salmanovun, İlnur Əliyevin, Nicat Cəbbarovun, Rafael Bayramovun və digərlərinin ifadələri Ermənistan tərəfindən basdırılmış minalar dəhşətini əks etdirir.

Məhkəmə zalında Ruben Vardanyan isə sanki başqa bir realıqda oturur, baş verənləri başa düşmür. O, bu gün tək minalara görə yox, illərlə əzəli torpaqlarımızda törədilən müharibə cinayətlərinə görə mühakimə olunur. Onun qarşısında duranların ayaqları yoxdur, amma haqları var və onlar bu haqları almaq üçün ayaqdadırlar.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Serj Sərkisyanla bağlı yeni məlumat Ermənistan müxalifətində qəzəb doğurdu

Ermənistan parlamentində 23 aprel tarixində keçirilən ənənəvi brifinqdə müxalifətdə olan Respublikaçılar Partiyasının deputatı Ayk Mamicanyan hakim “Vətəndaş sazişi” Partiyasını sört tənqid edib.

Musavat.com erməni mediasına istinadən xəbər verir ki, o, Paşinyan iqtidarının yalanlarının miqyasının artıq ağılasığmaz səviyyəyə çatdığını iddia edib.

“Dünən hakim partiyanın deputatı Vaan Aleksanyan parlament tribunasında açıq-aşkar yalan danışdı. Yaxud da sadəcə göstərmək istədi ki, MacBook-u var. Mən bu hərəkətdə başqa heç bir məntiq görmürəm”, - deyir Mamicanyan bildirib.

Onun sözlərinə görə, Aleksanyan Ermənistanın üçüncü prezidenti Serj Sərkisyanla ABŞ-ın ovaxtki vitse-prezidenti Co Bayden arasında baş tutmuş telefon danışığının məzmunu barədə yanlış informasiya verib. Deputat əlavə edib ki, bu məsələ ilə bağlı vaxtilə ABŞ-ın Ermənistandakı səfirliyi rəsmi mövqe açıqlayıb: “Prezident Serj Sərkisyan ABŞ Prezidenti Obamanın 24 aprel münasibətilə verdiyi bəyanatın məzmununu vitse-prezident Baydenlə müzakirə etməyib və ABŞ Nümayəndələr Palatasında 252 saylı qətnamənin baxılmasını təxirə salmağa çalışmayıb. Əksinə, vitse-prezident Bayden əsasən Türkiyə-Ermənistan münasibətlərinə toxunub. Hər iki lider bu münasibətlərin ön şərt olmadan normallaşdırılmalı olduğu fikrində razılaşıblar”.

Sonda Mamicanyan hakim partiya nümayəndələrinə səslənərək deyib: “Bizə xain və dönük damğası vurmağa çalışmayın. Bu titullar sizə tamamilə layiqdir və əbədi olaraq sizə məxsusdur. Sizin üçün heç nə fərq etmir və Melik-Frangülün şöhrəti sizə rahatlıq vermir”.

□ **Musavat.com**

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Sovetlərə nostalji

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

1989

-cu ildə, Meydan hərəkatının qızgın vaxtlarında mən Narxozun (indiki İqtisad Universiteti) 1-ci kursunda oxuyurdum, tələbə yataqxanasında qalırdım və təbii ki, bütün o “milli azadlıq hərəkatı” adlanan haqq-hesabın lap qaynar nöqtəsindəydim. Mitinqin, küçə yürüşünün, tətilin ardı-arası kəsilmirdi. Ancaq indiki günümüzə baxanda sovet hökumətinin nə qədər aciz və axmaq rejim olduğunu bir daha dərk edirəm. Bu işdə mənə ABŞ-dakı olaylar dərin təsir göstərdi.

Hazırda orada qərribə münaqişə başlayıb. Prezidentlə universitetlər dalaşır. Tramp Harvard, Kolumbiya və sairə dünya şöhrətli ali məktəblərin büdcədən maliyyələşməsinə dayandırır, deyir, nə üçün sizin tələbələr İsraillə əleyhinə mitinqlərə qatılmışdır. Kolumbiya Universiteti qorxaqlıq elədi, Trampın öz təbiiriylə yazsam, “onun bir yerindən öpdü” - üzrxahlıq elədilər ki, büdcədən maliyyələşmə davam etsin. (Təsəvvür edin, dünya hansı vəziyyətə gəlib ki, mən bayaq ABŞ prezidentinin ifadəsini, hamının önündə səsləndirdiyi cümləni olduğu kimi yazıb bilmədim, buna tərbiyəm imkan vermədi, həmçinin biz qəzetdə o cür sözləri ümumiyyətlə yazmırıq. Məcburən “bir yerindən” yazdım, halbuki Tramp bədən üzvünün adını necə varsa, elə də demişdi).

Harvard isə mübarizəni davam etdirir, Trampın önündə əylmək istəmir. Deyirlər, biz ABŞ-ın özündən qədim universitetik (həqiqətən Harvard Universiteti 1600-cü illərdə yaradılıb, o vaxt Amerika adlı dövlət yox idi, ərazisi Britaniya, Fransa və sairənin müstəmləkəsi idi), büdcəmiz də 53 milyard dollardır, nə üçün universitetin müstəqilliyini bir diktatora qurban verməliyik və sairə. Necə hirsələniblərsə, hələ Trampın özünü məhkəməyə veriblər. Bu arada dövlət büdcəmizin Harvardın büdcəsinin yarısı qədər olmasını da düşünərək, salavat zikr edək.

Trampın universitetlərlə davası necə bitəcək? Kim birinci gözünlü qırpacaq, mən bilmirəm. Baxmayaraq ki, yuxarıda adını çəkdiyim Narxozda elə planlaşdırma və proqnozlaşdırma üzrə ixtisas almışdım. Ola bilsin, bir çox başqa “islahat”larında olduğu kimi, Tramp burada da dala verəcək (ta keçib, adamın dilinə uyğun leksikona uymalıyıq). Çünki gömrük tarifləri, Rusiya-Ukrayna savaşı kimi temalarda fövqəldövlət liderinin fövqəladə şəkilə burcutmasına indiyədək çox şahid olmuşuq. Bu gün dediyini sabah danır. Hətta bəzən sabahı gözləmir, bir cümlənin içində həm təsdiq, həm inkar edə bilir. Milli folklorumuzda rast gəlinən “qarışqa mindik, çay keçdik, yabayla dovğa içdik” kimi təkərləmələr Trampın rəsmi leksikonudur. Mənim retrospektivimin mənası isə başqadır.

İndi yadıma düşür ki, biz neçə il tətil elədik, meydanlarda yatdıq, dekanın, rektorun, yalan olmasın, üzünə tüpürdük, Qorbaçova, Vəzirova, Mütəllibova itin sözünü dedik, lakin bir nəfərin ağlına gəlmədi ali məktəblərin pulunu kəssin, tələbəni yataqxanadan qovsun, təqaüddən məhrum eləsin və sairə. Bayaq yadımdan çıxmışdı, indi yazıram, ABŞ-da universitetlərə təzyiqlər tək büdcəni qapamaqla bitmir, əcnəbi tələbələri, müəllimləri ölkədən qovurlar, türməyə basırırlar.

Doğrudur, bizim ali məktəblərin büdcəsi Harvardın tozuna çatmazdı, yataqxanada tarakanlar və siçovullar qaynaşırdı, təhsilin keyfiyyəti də bir zibil deyildi, o cümlədən, aldığımız təqaüdə uzağı 10-15 porsiya sosiska düşürdü. Ancaq hər halda, sovet hökuməti kimi əclaf rejimin belə ağlına gəlməmişdi ki, mitinqə gedən tələbələrə görə universitetlərin pulunu kəssin.

Vəziyyət bu dərəcədə acınacaqlıdır - mən SSRİ-ni nostalji ilə yada salmağa başlamışam.

Nyu-York münsiflər heyəti Nyu-Cersi ştatının keçmiş senatoru Robert Menendesin həyat yoldaşı, 58 yaşlı erməni Nadin Menendes (Arslanyan) bütün 15 maddə üzrə təqsirli bilib. İttihamlara rüşvət və ədalət mühakiməsinə mane olmaq da daxildir.

Hökm, siyasi təsir müqabilində nağd pul, qızıl külçələr və bahalı hədiyyələr almaqla bağlı illərlə davam edən korupsiya sxeminin istintaqı çərçivəsində çıxarılıb.

Nadin Menendes əri ilə birlikdə 2023-cü ilin sentyabrında ittiham olunub. Lakin onun məhkəməsi səhhətindəki problemlərə görə təxirə salınmışdı. Məhkəmə zamanı prokurorlar Nadinin ərinin korupsiya sxeminə əsas rol oynadığına dair sübutlar təqdim ediblər. Prokurorlar onun Robert Menendesin “Misir və Qətər hökumətlərinə rüşvət verən iş adamları” ilə bağlayan “aralıq” rolunu oynadığını bildiriblər. Bu haqda “New York Post” yazıb.

Bunun müqabilində siyasətçi Senatın xarici əlaqələr komitəsinin sədri kimi nüfuzlu vəzifəsindən istifadə edərək, Misirə 300 milyon dollarlıq hərbi yardımın dondurulması üçün həmkarlarını lobbi edib. Robert Menendes artıq 2024-cü ilin iyulunda təqsirli bilinib və 11 il həbs cəzası alıb. Nadinə də uzunmüddətli həbs gözləyir. Onun əri anti-Azərbaycan çıxışları ilə yadda qalan, erməni lobbişindən qidalanan biri idi.

Bu həbslər digər erməni-pərəst korruptioner senatorlara, konqresmenlərə də dərs olacaqmı? Onların sırasında Frenk Pallone kimi Konqres üzvləri, Avropa Şurasında Şvabe kimi Azərbaycana nifrət bəsləyən deputatlar “en” qəderdir...

“Yeni Müsavat”a danışan deputat Arzuxan Əlizadə qeyd etdi ki, keçmiş senator Menendes və arvadı uzun illər erməni pulları ilə Azərbaycana nifrət yağdırıb. Onun sözlərinə görə, bu ailə erməni lobbişinin verdiyi rüşvət qarşılığında ölkəmiz əleyhinə çirkin kampaniya aparıb, şər-böhtanla məşğul olub.

“Bu şəbəkə korupsiya burulğanında olduğunu həmişə gündəmə gətirmişik və nəhayət, layiqli cəzasını aldı. İndi onun ermənişilliyi arvadı da oxşar taleyi yaşaya bilər. Sadəcə, onlar tək deyil. Bölgədə maraqlarını təmin etməyə çalışan bir sıra “siyasətçilər” korupsiya içindədir. Əfsuslar olsun ki, zamanında lazım olduğundan artıq dəyər verdimiz beynəlxalq təşkilatlar, Avropa Parlamenti kimi təsisatlar da var. Bu gün də avropalı deputatlar arasında ölkələrinin maraqlarına deyil, korupsiyaya xidmət edərək Azərbaycana qarşı qərəzli kampaniyada, fəal iştirak edirlər”, - deyə deputat vurğuladı.

Azərbaycan düşməninin arvadı da həbsə gedir - sıra kimdə?

Bakıya qarşı qarayaxma kampaniyası aparan həbsdəki keçmiş senatorun erməni həyat yoldaşının rüşvət əməlləri də sübuta yetirilib; deputat: “Belələrinin ifşası istiqamətində işlər davam etdirilməlidir”

latlar, Avropa Parlamenti kimi təsisatlar da var. Bu gün də avropalı deputatlar arasında ölkələrinin maraqlarına deyil, korupsiyaya xidmət edərək Azərbaycana qarşı qərəzli kampaniyada, fəal iştirak edirlər”, - deyə deputat vurğuladı.

A.Əlizadə bildirdi ki, müxtəlif sənədlərə və qətnələrə müəlliflik edən hər zaman gündəmə getirilib, bundan sonra da həmin şəxslərin ifşası istiqamətində iş aparılmalıdır: “Menendesin timsalında bunun mümkün olduğunu görə bildik. Onların arxasında böyük güc olsa belə, həmin korruptioner siyasət adamlarını öz ölkələrində fəş etmək lazımdır. Çünki seçicilər bu adamların onları necə təmsil etdiyini görməlidirlər. Ona görə ifşa faktları açıqlanmalıdır. Yeni sənədli-sübutlu faktlar nəticə verir. Azərbaycana istəyən güclər də dəstək verməlidir. Bizə yaxın dost ölkələr, səfirliklər, diasporumuz, hüquq-müdafiə təşkilatları imkanlarını səfərbər etməlidirlər”. Xatırladaq ki, “Ermənilərin Azərbaycanın təcavüzündən qorunması haqqında” bədnam qanun layihəsinin də müəllifi Menendes

olub. O, başına özü kimi ermənipərəst senatorlar Bill Kessidini, Kris Van Holleni, Aleks Padilyanı, Şeldon Uaynhausu və Heri Piteri toplayıb fəaliyyətə keçmişdi. Ümid edirdilər ki, Menendes erməni lobbişi və diaspor təşkilatlarından aldığı vəsaiti onlarla da bölüşəcək. Lakin bu, baş vermədi.

Menendes qeyd olunanlarla yanaşı, vaxtilə rəhbərlik etdiyi komitədə “Dağlıq Qarabağda böhranın qiymətləndirilməsi” mövzusunda dinləmələr də keçirib. İddiasında göstərmişdi ki, guya Azərbaycan Laçın yoluna girişi bağlayıb, “acıdan ölən Qarabağ erməniləri”nə humanitar yardımın çatdırılmasına imkan vermir. Lakin əvvəlki iddiaları kimi, onun bu sənədi də qəbul edilməmişdi.

Bob Menendes bundan əvvəl keçmiş prezident Cozef Baydenə əvlə bağlı müraciət etse də, rədd cavabı alıb. İndi isə ümidini yeni seçilmiş prezident Donald Trampa bağlayıb. Korupsiya ittihamı ilə məhkum edilmiş Menendes aralarındakı siyasi düşmənçiliyə baxmayaraq, Trampın mərhəmətinə ümid edir.

Onu da yada salmaq ki, Menendesin həyat yoldaşı Nadin Arslanyan piyadani vürəyən öldürüb, lakin cinayət təqibindən yayınıb. Ölümə nəticələnən qəza 2018-ci ilin dekabrında Nyu-Cersi ştatının Boqota şəhərində baş verib, lakin medianın diqqətini cəlb etməyib və heç bir ittiham irəli sürülməyib.

Bundan başqa, Arslanyan girovla üzleşməsinə baxmayaraq, 400.000 dollar dəyərinə qızıl külçələri nağdlaşdırıb. Arslanyan qızılı 7 aprel 2022-ci il və 16 iyun 2022-ci il tarixləri arasında satıb. Bu, 13 funt (təxminən 5.9 kq) xalis qızıl bərabərdir. Satış 2020-ci ildə Menendeslə evlənməmişdən əvvəl maliyyə cəhətdən çətinlik çəkən, hətta evinin girovu ilə üzleşdiyi bildirilən Arslanyan üçün əlamətdar maliyyə dönüşü olub.

Qeyd edək ki, cütlük 2020-ci ilin oktyabrında Baysayd şəhərindəki erməni kilsəsində kiçik bir mərasimlə evlənilib. Arslanyan 2020-ci ildə etiraf edib ki, Menendes 1915-ci il “erməni soyqırımı”nın tanınması üçün təbliğat aparmağa təşviq edib.

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
 “Yeni Müsavat”

Rusiya-Ukrayna müharibəsinin necə bitəcəyi və ya dondurulacağını hələ ki qeyri-müəyyən olaraq qalır. Bu arada Trampın xüsusi elçisi Stiven Uitkoff verdiyi açıqlamada Ukrayna məsələsində Kremlə torpaq güzəştini mümkün sayıb. O qeyd edib ki, Putinlə son görüşdə Ukraynada nizamlanma kontekstində “ərazilər məsələsini müzakirə edib və bu məsələ qismən həllini tapa bilər”.

“The Wall Street Journal”ın yazdığına görə, Uitkoff Moskvanın nizamlanma çərçivəsində “bəzi bölgələrini” saxlaya biləcəyini bəyan edib. Ardınca iddia edib ki, rəsmi Kiyevi əhalisi əsasən rus dilində danışan regionlar bir elə maraqlandırmaya bilər. Halbuki Ukrayna tərəfi işğalla barışmayacağını dəfələrlə bəyan edib. Ümumiyyətlə, ərazi güzəştı məsələsi sırf referendum mövzudur. Zelenski, Ali Rada konstitusiyasını dəyişə bilməz.

Belə çıxır, harada kompakt şəkildə rusdilli icma var, Rusiyanın oranı özünə birləşdirmək haqqı var? Bu, “Rusiyanın sərhədləri ruslar yaşayan ərazilərdə bitir” deyən Kreml rəhbərinə yeni “kart-blans” vermək deyilmi?

Məlumdur ki, Qazaxıstanın Rusiya ilə böyük sərhədi var və onun sərhədyanı (şimal) bölgəsində əsasən rusdilli əhali, ruslar yaşayır. Ancaq bu türk dövləti qonşu Çinlə də geniş sərhədə malikdir. İki ölkə arasında xüsusən də son on ildə kifayət qədər güclü iqtisadi bağlar yaranıb, iki-tərəfli iqtisadi-ticarət əməkdaşlığı dərinləşib. Pekin Qazaxıstanı böyük sərmayələr yatırır və dinamika artmaqdadır. İqtisadi bağlılıq isə siyasi bağlılığı müəyyən edən amildir. Sual yaranır: Pekin Moskvanın Qazaxıstanı qarşı Ukrayna analogiyasına bənzər hərbi ekspansiyasına imkan verirmi?

Məsələ ondadır ki, Çin yarımtəcrid durumunda olan və

Qərbin ağır sanksiyalarından tezliklə qurtula bilməyəcək Rusiya üçün də mühüm və əvəzsiz tərəfdaşdır. Pekinlə münasibətləri pozmaq Moskvaya ucuz başa gəlməz. Elə ABŞ-ın çalışdığı da bu deyilmi? Yeri gəlmişkən, 2022-ci ildə Qazaxıstanda 230 nəfərin ölümü ilə nəticələnən yanvar iğtişaşları zamanı dövlət olunmuş KTMT (“Rus NATO-su”) hərbi kontingentinin ölkədə daimi qalmasına məhz Çinin əngəl olduğu bildirilir.

Başqa yandan, Qazaxıstan tədricən müstəqil güc mərkəzinə çevrilən Türk Dövlətləri Təşkilatının üzvüdür. Bu təşkilat çərçivəsində isə qarşılıqlı köməklə bağlı üzv ölkələrin müəyyən öhdəlikləri var. Yəni Astana ən azı BMT Nizamnaməsinin 51-i bəndinə əsasən müraciət edərsə, Türkiyə də ona köməyə gələ bilər. Bu isə artıq Moskvanın Ankara ilə münasibətlərinin də sınağa çəkilməsi demək olacaq.

Bütün hallarda Rusiya Ukraynadan sonra eyni ssenarini Qazaxıstanda təkrarlamğa cəhd edərmə?

Siyasi şərhçi Aydın Quliyev “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, bütün Mərkəzi Asiyada, Qazaxıstanda gedən proseslər, şübhəsiz, Rusiyanı çox da məmnun etmir. Çünki tarix boyu Mərkəzi Asiyaya və Qazaxıstanı özünün təsir zonası kimi baxıb. Amma SSRİ dağılandan sonra tədricən bu bölgələrdə, o cümlədən də Qazaxıstanda istisadi, turistik,

Rusiya və Çin bu dövlətdə toqquşa bilər?

Bakını da qayğılandıran sual

logistik, ticarət, hətta bəzi hallarda hərbi baxımdan Qərb ölkələrinin artıq bu bölgəyə nüfuz etməsinin şahidi oluruq. O cümlədən böyük iqtisadiyyata malik bir ölkə kimi Çinin Qazaxıstanın üzərində böyük təsirləri var. Nəzərə alaq ki, Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlayandan sonra Çin Rusiyadan keçən və Avropaya gedən ticarət yolları məsələsində Qazaxıstanın da imkanla-

rından bəhrələnməyə başlayıb. Heç təsadüfi deyil ki, bu gün Çindən bəzi Mərkəzi Asiya dövlətlərinə, o cümlədən Qazaxıstanı demiryol xətti çəkilib və fəaliyyət göstərir. Bunlar sözsüz ki, Qazaxıstanda Pekinin imkanlarını xeyli dərəcədə gücləndirir. İndiki şəraitdə Rusiyanın dünyada təkləndiyi bir məqamda Qazaxıstanda xarici ölkələrin güclənməsi Moskvanı qəti şək-

kildə məmnun eləmir. Amma Rusiyanın ayrı variantı da yoxdur. Qazaxıstan ağıllı siyasət aparır. Bu ölkədə hərbi, təhlükəsizlik, siyasi nöqtəyi-nəzərdən Rusiyanın maraqları ilə daban-dabana zidd olan siyasət aparılmır. Qazaxıstanda çox böyük rus diasporu var, rus millətindən olan vətəndaşlara qarşı, rus dilinə qarşı Qazaxıstanda hər hansı aqressiv siyasət yox-

dur. Belə şəraitdə Qazaxıstanın daxili işlərinə müdaxilə yolu ilə bu ölkənin inkişafına mane olmaq, onu güc yolu ilə ələ keçirmək kimi imkanlar da hazırda Rusiyanın əlində deyil. Ona görə də Qazaxıstanın apardığı bugünkü siyasət iqtisadi olaraq dünyanın bütün qütbləri ilə yaxınlaşmaq, həmçinin Çinlə, Avropa ilə əlaqələri dərinləşdirmək siyasətidir. Buna Rusiya razı olmasa da, hələ ki onun əleyhinə konkret sərt addımlar atmaq imkanında deyil. Ancaq nəzərə alsaq ki, Rusiya sağ-solu belli olmayan davranışları ilə fərqlənən dövlətdir, nə zamansa Qazaxıstanı qarşı hərəkətə keçməsi də tam istisna edilməməlidir. İndiki halda müdaxilə edərsə, dünya sadəcə Rusiyaya gülər. Çin isə böyük əlaqələr qurduğu qonşusu Qazaxıstanın müdafiəsinə qalxar. Bu şübhəsizdir. Çin ilk növbədə öz maraqlarına görə Qazaxıstan məsələsində Rusiyanın qarşısına çıxmaqdan çəkinməz. Lakin bir daha vurğulayıram ki, indiki vəziyyətdə Rusiyanın Qazaxıstanı Ukraynaya etdiyi kimi hərbi hücum etməsi ehtimalı yoxdur. Qazaxıstanın özü də buna bəhanə vermir. Çin kimi böyük iqtisadiyyatı olan ölkə ilə ciddi əlaqələrin qurulması Qazaxıstan üçün həm də müdafiə, immunitet deməkdir. Ona görə də hələlik Rusiyanın Qazaxıstanı hərbi təcavüz etmək ehtimalı yoxdur.”

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Separatçıların sonuncu “kitabı” da bağlandı...

Ermənistan MTX-nin və Paşinyanın son addımları Bakıda səmimi qəbul edilmir

2023-cü ildə həyata keçirilən antiterror əməliyyatından sonra Qarabağda ləğv edilmiş separatçı rejimə məxsus saytların da fəaliyyəti dayandırılıb. Bu barədə erməni KİV məlumat yayıb.

Qeyd olunub ki, separatçıların “parlament”, “hökumət”, “xarici işlər nazirliyi” və “artsax müdafiə nazirliyi”nin səhifələri aktiv deyil və onlar Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidməti (MTX) tərəfindən bağlanıb.

“Ermənistan hökumətinin qərarına uyğun olaraq, Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidməti Ermənistanın dövlət orqanlarının rəsmi saytlarının təhlükəsizliyini təmin etmək üçün müvafiq işlər həyata keçirir”, - deyir MTX açıqlayıb.

Az əvvəl isə baş nazir Paşinyan anons etmişdi ki, İrəvanda Qarabağ hərəkatının davamına imkan verməyəcək.

MTX-nin bu addımından sonra növbəti qərar nə ola bilər? Şahramanyan və başının dəstəsinin tez-tez keçirdiyi yığıncaqlara da embarqo qoyula, onların İrəvanda ofisi bağlana bilərmi?

Qarabağda “kitabı” bağlanan separatçıların İrəvanda tör-töküntülərinin dövrünü bitirmə?

Politoloq Yusif Bağırzadə “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Ermənistanda separatçı rejimin qalıqları ilə əlaqədar həyata keçirilən fəaliyyətin nəticələrinə elə də nəkbən baxmaq özümü aldatmaq olardı. Çünki qondarma rejimlə bağlı həyata keçirilən fəaliyyət daha çox imitasiya təsiri bağışlayır: “Separatçıların “parlament”,

“hökumət”, “xarici işlər nazirliyi” və “artsax müdafiə nazirliyi”nin səhifələrinin Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidməti tərəfindən bağlanması arxasında MTX-nin bu addımın Ermənistanın dövlət orqanlarının rəsmi saytlarının təhlükəsizliyini təmin etmək üçün müvafiq işlərin həyata keçirilməsi çərçivəsində atıldığını bəyan etməsi də başadüşülən deyil. Qondarma rejimin qondarma adlarla olan saytlarının Ermənistanın dövlət orqanlarının rəsmi saytlarına nə aidiyyəti var? Bu, iki-başlı bəyanatdır. Belə çıxır ki, Ermənistan MTX adıçəkilən saytları da dövlət saytları kateqoriyasına aid edir. Nikol Paşinyanın İrəvanda Qarabağ hərəkatının davamına imkan verilməyəcəyi bəyanatı da səmimi bəyanat deyil.

Əgər Ermənistan hakimiyyəti bu məsələdə səmimi olsaydı, o zaman 2023-cü ilin sentyabr ayında özünü bu raxdığını elan edən bir qurumun fəaliyyətini hər hansı formada davam etdirməsinə imkan verməzdi, Şahramanyanı susdurardı. Amma biz görürük ki, Ermənistan hakimiyyəti davamlı olaraq Fransadan və eləcə də digər ölkələrdən olan ayrı-ayrı deputatların qondarma rejim təmsilçiləri ilə, Samvel Şahramanyanla

görüşünə şərait yaradır. Elə bir neçə gün əvvəl Samvel Şahramanyanla Fransadan olan deputat Nikola Metsdorfubun görüşü bunə əyani sübutdur”.

Politoloq qeyd etdi ki, Samvel Şahramanyan və ümumiyyətlə, qondarma rejimin təmsilçilərinin bir-başına Ermənistanın Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin direktoru Armen Abazyan tərəfindən “kurasiya” olunduğu, onun tapşırıqlarına

uyğun hərəkət etdikləri hər kəsə məlumdur: “Bütün bunlar onu sübut edir ki, Ermənistanda separatçıların arxasında elə Paşinyan hakimiyyəti özü dayanır. Çünki bu qondarma qurumların fəaliyyəti hər il dünyanın çeşidli yerlərindən maliyyə yardımlara almağa imkan verir. Odur ki, indi hansısa saytların bağlanması gözə küll üfürməkdən başqa bir şey deyil”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Bakı şəhərinin yeni baş planı paytaxt ərazisində bir sıra yerlərdə bina və fərdi evlərin sökülməsinə nəzərdə tutur. Baş plana əsasən Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə dair 2025-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramının icrası çərçivəsində ilk növbədə Yasamal rayonunda "Sovetski"nin növbəti hissəsi, Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrının ətrafı (sağ istiqamətdə), Nizami küçəsi ilə Təzəpir məscidi arasındakı ərazilərdəki köhnə tikililər, istismar müddəti başa çatmış kommunikasiya və mühəndis qovşaqları, qəzalı vəziyyətdə olan su və kanalizasiya xətləri söküləcək, köçürüləcək sakinlərə müvafiq kompensasiyaların məbləğinin hesablanması və ödənilməsi təmin ediləcək. Eyni zamanda Bakının Sabunçu, Nəsimi, Xətai, Nərimanov və digər rayonlarında istismar müddəti başa çatmış, qəzalı vəziyyətdəki binalar, evlər, qeyri-yaşayış obyektləri söküləcək (APA).

Təcrübə göstərir ki, hər dəfə belə söküntü layihələri icra olunarkən söküləsi bina və fərdi ev sahiblərinin hüquqları pozulur, onlar tikinti şirkətləri tərəfindən müxtəlif təzyiq və hücumlara məruz qalırlar. Müxtəlif dövlət orqanları ilə əlbir olan tikinti şirkətləri mənzillərə görə sakinlərə ərazidəki real qiymətdən xeyli aşağı məbləğ təklif edirlər. Bu zaman əsasən Nazirlər Kabinetinin Qış bulvarının ərazisindəki söküntülər zamanı müəyyən etdiyi müvəqqəti qiymətlərdən istifadə olunur. Həmin qiymətlər mülikiyyətçilərə hər kvadrat metr üçün 1500 manat kompensasiyanın verilməsini nəzərdə tuturdu. Bir layihə üçün müəyyən olunan bu qiyməti tikinti şirkətləri hər yerdə əsas kimi götürərək məhkəmə və digər dövlət qurumlarının dəstəyi ilə vətəndaşları onunla razılaşmağa məcbur etmək üçün müxtəlif yollara əl atırlar. Qısa müddət öncə tikinti şirkətinin təklif etdiyi qiymətlə razılaşmayan ailənin evinin buldozer tərəfindən necə dağıldığını əks etdirən kadrlar bütün ölkəni silkləmişdi. Təəssüflər olsun ki, indiyədək yüzlərlə belə hadisə olsa da, evi başına uçurulan, dəyərindən bir neçə dəfə aşağı qiymətə əlindən alınan vətəndaşın səsinə eşidən olmayıb.

Tikinti şirkətlərinin kvadratmetrini 1500-2000 manata aldıkları ərazilərdə tikilən binalarda bu qiymət 4-5 min manata qədər çatır. Ekspertlərə görə, tikinti şirkətlərinin xərcləri yalnız vətəndaşlardan evləri almaqla bitmir: ərazinin tikintiyə hazırlanması, müvafiq ica-

Mənzil tikintisinin qaranlıq labirintləri - 1500-2000 manata alınan kvadrlar 4-5 minə necə qalxır?

zələrin alınması, layihələndirmə və sair proseslər şirkətlərin rəsmi və qeyri-rəsmi xərclərini kəskin artırır. Bu xərclərin hamısı isə sonunda təklif olunan kvadratmetrlərin qiymətinə əlavə edilir.

Hüquqşünas Əkrəm Həsənova görə, Azərbaycanda tikinti biznesi (çoxmərtəbəli yaşayış binalarının tikintisi) dəərbəyliyin hökm sürdüyü ən böyük sahədir: "Dövlət-özəl tərəfdaşlığı" bizdə varsa, əsasən elə bu sahədir. Amma bu tərəfdaşlıq mənfi mənədadır. Məmurlar da qazanır, tikinti işbazları da. İtirən isə ölkəmiz və vətəndaşlarımızdır. Çoxları bu sahənin necə işlədiyini bilmir. Məsələ burasındadır ki, bizdə tikinti işi ilə peşəkarlar, yaxud kifayət qədər vəsaiti olan şəxslər deyil, sadəcə, əlində bir neçə yüz mini olan işbazlar məşğul olur. Hamı pulunu harasa qoyub qısa müddətdə böyük qazanc götürmək istəyir. Tikinti sahəsi də ən uyğundur.

Deməli, proses təxminən belə olur: bir-iki nəfər fərsətinin gözü düşür hansısa köhnə yaşayış binasına - orada yeni bina tikmək istəyirlər. Öyrənirlər ki, şəhər icra hakimiyyətindən (ŞİH) ilkin razılığın alınmasına nə qədər vəsait lazım-

dır. Sonra başlayırlar ətraflarına şəriklər toplamağa. Tutaq ki, 10 nəfər olurlar, hərəsi 500 min pul qoyur. Deməli, əllərində 5 milyon manat var: bu pulla bina tikmək olmaz, xüsusilə məmurlara ödənilən böyük rüşvətlər fonunda. Buna görə də "maliyyə piramidası" işə düşür.

ŞİH pərdəarxası anlayışında qanunsuz olaraq sərəncam verib, işbazların gözü düşən köhnə binanın altındakı torpağı bu on nəfərin yaratdığı hansısa "Evyıxan" MTK-nın istifadəsinə verir (sərəncam ona görə qanunsuzdur ki, binanın altındakı torpaq oradakı sakinlərin istifadəsindədir və başqasının istifadəsinə verilməz). Sərəncamda gözəndən pərdə asmaq üçün qeyd olunur ki, MTK sakinlərlə razılığa gəlməlidir (yeri gəlmişkən, bu məqamda tikiləcək binanın heç təsdiqli layihəsi də olmur: tam özbaşınalıqdır). Amma təbii ki, razılığa gəlinmir: sakinlərin böyük hissəsi çıxmaq istəmir.

MTK həyasızcasına hüquq-mühafizə orqanlarının, icra məmurlarının və məhkəmələrin əli ilə binanı qanunsuz olaraq sökür (guya bina qəzalıdır), sakinləri oradan qovur və söz verir ki, hər ay kirayə haqqı ödəyəcək, yekunda isə on-

lara yeni binada mənzil verəcək".

Ekspert bildirir ki, bütün bunları qanuni yolla da etmək olar: "Belə ki, torpağı dövlətdən alaraq tikiləcək binadakı mənzilləri qabaqcadan qeydiyyatla aldıraraq gələcək mülkiyyətçilərinə vermək olar, amma etmirlər. Çünki bu halda pul məmurların cibinə deyil, büdcəyə gələcək, bu isə heç kəsə sərf etmir. Buna görə də keçmiş sakinlərlə dəyəri üzərində yazıldığı kağızdan çox olmayan müqavilələr bağlanır (bir müddətdən sonra heç kirayə haqqı da ödəmirlər). Onlar qovulduqdan sonra isə başlayırlar reklam kampaniyasına ki, kim indi buradan mənzil alsın, ona ucuz başa gələcək. Camaat da başlayır əksər hallarda heç normal təsdiqli layihəsi olmayan tikiləcək binadan mənzil almağa və heç bir hüquqi qüvvəsi olmayan müqavilə müqabilində bu işbazlara pul ödəməyə.

Elə ki, pul axını başlayır, şəriklər ilk növbədə çağırılırlar ki, tikinti ilə yanaşı mayalarını çıxarsınlar. Axır güclü olduqda bina nisbətən tez (amma yenə də söz verildiyi müddətdən gec) tikilir. Əks halda, proses uzanır, çünki şəriklər gələn pulun başına daş salırlar. Sonra pul çatmır

və başlayırlar bir mənzili bir neçə dəfə satmağa. Bütün bunları fiktiv direktor edir ki, axırda cinayət məsuliyyətinə də o cəlb olunsun. Bu arada ev tikilsə belə (bəzən heç tikilib bitirilmir və ya bəyan edildiyindən az mənzil olur), həm şəriklər arasında da və düşür (kimsə daha çox pul yeyir və s.), həm də bir mənzili bir neçə dəfə almış şəxslərlə MTK arasında. Hələ sökülmüş binanın sakinlərini demirəm. Yekunda direktoru həbs edirlər, pulunu itirmiş vətəndaşlara isə deyirlər ki, günahkar cəzasını aldı, pulunuz isə batdı. Ara yerdə məmurlar da işbazlardan yenə pul qoparırlar.

Yekunda mənzil yiyəsi olanlar sevinir ki, bəxtləri gətirdi (bəzən həmin şəxslər elə şəriklərin adamı olur: onların adına yekunda arxa tarixlə müqavilə düz-qoş edirlər və onlar da vicdanlı mənzil alanların üzünə durur ki, sizdən əvvəl almışam, mənzil mənimdir). Baxmayaraq ki, bina nəinki standartlara cavab vermir və xeyli problemi var, hətta mənzillərin sahəsi də bəyan edildiyi sahədən az olur.

Şəriklər tikilmiş binadan da əllərini çəkmirlər. Baxmayaraq ki, qanuna görə binanı mənzil mülkiyyətçiləri

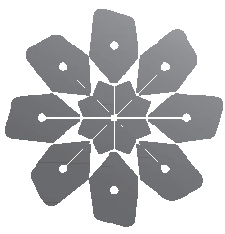
ri idarə etməlidir, MTK idarəetməni əldən vermir ki, əlavə gəlir götürsün. Bina üçün heç bir iş görmədən sakinlərdən pul yığırlar. Hətta ölkənin ən nüfuzlu tikinti şirkətləri (ən tanınmış holdinglər) həyasızcasına mənzil alqı-satqısı müqaviləsinə bənd daxil edirlər ki, binanı tikəndən sonra da idarəetməni biz həyata keçirəcəyik. Göz doymur axı! Yeni bu tanınmış holdinglər, əlbəttə, yuxarıda qeyd etdiyim bütün bu özbaşınalıqları etmirlər, amma inhisarçı mövqelərindən sui-istifadə edərək mənzilləri çox baha satırlar və hər bir halda sonrakı idarəetməni də sakinlərə sırırlar.

Beləliklə, yekunda qazanan korrupsioner məmurlar və tikinti işbazları (şəriklər) olur. Fiktiv direktor da bir neçə il kurort şəraitində həbsxanada cəzasını çəkib çıxır. Ən böyük zərərçəkənlər isə əvvəlki binada mənzilini itirənlər və yeni binada mənzil üçün pul verib mənzil ala bilməyənlərdir.

Mənzil əldə edənləri də udmuş tərəf saymaq olmaz. Çünki bina keyfiyyətsizdir (şəhərin özünün infrastrukturunun bərbad olması başqa söhbətdir - yağış zamanı görürük), mənzilin sahəsi azdır, idarəetmə elə bu işbazların əlindədir və s.

Üstəlik, mənzili yaşamaq üçün deyil, guya sərmayə üçün alanlar ən acınacaqlı vəziyyətdədir. Çünki Azərbaycanda tikinti maliyyə piramidasıdır. Məmurlar və işbazlar əhalidən pul çıxarmaq üçün dayanmadan tikir və mənzilləri baha satır. Əhalinin pulu isə azalazala gedir. Bizi yaxın 10 ildə gözləyən iqtisadi daralma nəticəsində daşınmaz əmlakın qiyməti gupultu ilə düşəcək. Və onda bu bərbad infrastrukturlu şəhərdə keyfiyyətsiz binalarda real dəyərdən qat-qat çox pul ödəmiş mənzil sahibləri dizinə döyəcək"...

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

Gənc nəslin milli mənlik şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi

Paytaxtdakı İ.Əfəndiyev adına Elitar gimnaziyanın Qarabağ Dırçəliş Fondu ilə əməkdaşlığı çərçivəsində məktəblilər işğaldan azad edilən Qarabağın bərpasına dəstək göstərilir. Bu barədə Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, gimnaziya şagirdləri əl işlərinin satışından əldə etdikləri gəlirləri Qarabağ Dırçəliş Fonduna ianə edərək Qarabağda aparılan bərpa və quruculuq işlərinə öz dəstəklərini nümayiş etdirirlər. Gimnaziya keçirilən "Qarabağı birlikdə daha gözəl bərpa edək" adlı sərginin də əsas məqsədi şagirdlərə öz istedadlarını nümayiş etdirmək imkanı yaratmaqla yanaşı, həm də Qarabağla bağlı məlumatlarının artırılmasına, onlarda vətənpərvərlik ruhunun yüksəldilməsinə və ianə mədəniyyətinin təşviq olunmasına xidmət etməkdən ibarətdir. Sərgidə nümayiş olunan əl işlərinin satışından əldə olunan vəsait işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası istiqamətində görülən işlərə dəstək vermək məqsədilə Qarabağ Dırçəliş Fonduna ianə edilib.

Bu nəci təşəbbüsü dəyərləndirən Qarabağ Dırçəliş Fondunun rəhbərliyi tərəfindən məktəb təltif edilib və fondun "ianə sertifikatı" gimnaziya təqdim olunub.

Azərbaycan gəncinin nəyə qadir olduğunu sübut etdilər

Əslində 2-ci Qarabağ savaşından sonra yetişən gənc nəsil, eləcə də məktəblilər, tələbələr arasında vətənpərvərlik ruhunun inkişaf etdirilməsi üçün kifayət qədər işlər görülüb. Məktəblərdə keçirilən yarışmalar, inşa müsabiqələrinin keçirilməsi, eyni zamanda müharibə qəhrəmanları ilə bağlı yaradılan guşə-

lər, onların şagirdlərə tanidilməsi istiqamətində irəliləyişlər var. Heç kəsə sirr deyil ki, 2020-ci ilə qədərki dövrlə ondan sonrakı dövr arasında şagirdlər içində bu hissələrin yayılmasında fərqlər var. Əslində isə ələ həmin il yay aylarında hərbi çağırış olmadan yüzrlə gəncin hərbi komandanlıqlara müraciət etməsi, döyüşə qatılmaq üçün könüllü silaha sarılması bunun nümunəsidir.

Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı Zaur Hüseynov mətbuata açıqlamasında bildirib ki, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsində Azərbaycan gəncləri böyük şücaət göstərirlər: "Qazandığımız Zəfər Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin qəhrəmanlıq salnaməsidir. Hər bir döyüşçü, o cümlədən gəncər, öz həyatını Vətən yolunda fəda edən şəhidlərimiz və qəhrəman qazilərimiz tarix yazdılar".

O qeyd edib ki, müharibəyə yollanan gənclərin hamısı döyüşlərdə qəhrəmancasına iştirak edib. "Onlar bütün dünyaya Azərbaycan gəncinin nəyə qadir olduğunu göstərdilər. Hər biri öz cəsurluğu, igidliyi ilə vətənpərvərlik salnaməsi yazdı, Qələbəmiz dillərdə dastana döndü. Vətən uğrunda canından keçərək şəhidlik zirvəsinə ucalanların böyük əksəriyyətini də məhz gənclər təşkil etdi. Biz şəhidlərimizin əziz xatirəsini hər zaman böyük ehtiramla anırıq", - deyə Vətən Müharibəsi

Məktəblərin müharibə qəhrəmanları ilə bağlı, şəhidlərimizlə bağlı stendləri, guşələri olmalıdır. Məktəblərə şəhidlərimizin adı verilməlidir. Bütün dərslərimizdə rayonlarımızın işğaldan azad edildiyi tarixlər qeyd edilməlidir. Artıq işğal tarixlərini yox, qələbə tarixlərini əzbərləməli olduğumuz dövrəyik".

S.Xanlarova hesab edir ki, indi gənclərin, yeniyetmələrin özündə bu hissi inkişaf etdirməsi üçün köməkçi vasitələr də çoxdur. Internet, oradakı döyüş kadrları, çəkilən sənədli filmlər, kanallarda yayımlanan verilişlər onlar üçün bazadır: "Xüsusən hər bir oğlan uşağının içərisində bir döyüşçü olmaq arzusu yatır. Bizim

"Artıq işğal tarixlərini yox, qələbə tarixlərini əzbərləməli dövrəyik..."

Psixoloq və pedaqoqlar gənclərdə vətənpərvərlik ruhunu gücləndirməyin yollarından danışdılar

Qəhrəmanı vurğulayıb.

Gənclərə pessimist yanaşanlar 2-ci Qarabağ savaşında yanıldığını gördü

Psixoloq Könül Əlimərdanova deyir ki, Azərbaycanda gənclikdən zaman-zaman şikayət edən yaşlı nəslin nümayəndələri çox vaxt yanılırlar. 2020-ci ilə qədər yolda gördükləri gəncləri ya geyiminə, ya davranışına, ya da işsizliyinə görə qınayan yaşlılar onlar barədə "Qarabağı bunlarla geri ala bilməyəcəyik" kimi pessimist fikrə qapılırdılar: "Amma Qarabağ savaşını göstərdi ki, gənclərimiz bu yaşlarına qədər həm aldığın təhsil, həm ailələrində gördükləri tərbiyə əsasında vətənpərvər ruhda böyüyüblər. Belə hissələr isə hər gün, gündəlik həyatda özü-

nü göstərmir. Qərarvermə anında, ya da cəsarat göstərmək lazım gələndə o, bir insanın içində oyanır, bürüzə verir. Ona görə də indiki uşaqlarda da eyni proseslərin getdiyini demək olar".

K.Əlimərdanovanın sözlərinə görə, Birinci Qarabağ savaşından sonra çəkilən filmlər, yazılan bədii əsərlər kifayət qədər olmasa da, uşaqlar yaşlı nəsləndən eşitdikləri, erməni vəhşiliyini gözü ilə görmüş canlı şahidlərin danışdıqlarından çox şey öyrəniblər: "Azərbaycan ailəsinə doğulan hər bir uşaq - hansı bölgədən olmasından asılı olmayaraq - Qarabağın düşməni tapdığı altında olduğunu bil-

rək böyüyüb. Ona görə də 44 günlük savaşda uşaqdan gənçə qədər hər kəsin diqqəti savaş meydanında idi. Çünki uşaqlıqdan onların beyninə vətən sevgisi, düşməni işğalı ilə bağlı fikirlər hopmuşdu".

Müəllimlərin, məktəblərin üzərinə böyük yük düşür, Aama telekanallar...

27 illik müəllimə təcürbəsi olan Səriyyə Xanlarova isə deyir ki, uşaqlarla işləyən hər bir pedaqoq milli özünüdərkini şagird, gənc psixologiyasından başladığını bilməlidir: "Burada ən böyük yük müəllimlərin üzərinə düşür. Keçdiyi fəndən asılı olmayaraq hər bir müəllim öz şagirdlərinə bu hissi aşılmalıdır.

qəhrəman döyüşçülərimiz, qazilərimiz, şəhidlərimiz isə onlar üçün nümunə sayılır. Amma mən arzu edərdim ki, telekanallarımız da bu sahədə bizə yardım etsinlər. Hərbi vətənpərvərlik mövzusunda verilişlər, sənədli filmlər çox yayımlansın. Bizim də əlimizdə əyani vəsait olsun ki, zaman-zaman bu mövzuda müzakirələr, dərslər keçirə bilək. Şouya, bayağı musiqilərə, intriqa verilişlərinə önəm verməkdənsə, reytingi az, millət üçün əhəmiyyəti böyük olan bu cür verilişlərə əhəmiyyət versinlər. Əks halda, sonra gəncliyimizdən küsməkdən başqa əlimizdən heç nə gəlməyəcək".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Sevinc TELMANQIZI

"Sovetski"də tarixi bina söküləcək? - açıqlama

Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidməti "Sovetski"də yerləşən İbrahim Əbilov adına Mədəniyyət Mərkəzinin binasının sökülməsi məsələsinə münasibət bildirib.

Musavat.com xəbər verir ki, xidmətdən APA Yasa-

mal rayonu Zülfü Adıgözəlov küçəsi 120 ünvanında yerləşən tikilinin tarixi abidələrin reyestrinə daxil olmadığı deyilib.

"Eyni zamanda tikilinin tarixi və memarlıq əhəmiyyətini nəzərə alaraq, həmin reyestrə daxil edilməsi üçün yeni aşkar edilmiş abidə qisminə qeydə alınıb. Sözü-

gedən məsələyə Mədəniyyət Nazirliyi yanında daşınmaz mədəni sərvətlərin müəyyən edilməsi üzrə Ekspert Şurasının növbəti iclaslarında baxılması üçün təqdim olunacaq", - məlumatda qeyd olunub.

Qeyd edək ki, Bakı şəhərinin yeni Baş Planı, Bakı şəhərində və ətraf ərazilər-

də nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə dair 2025-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramının icrası çərçivəsində ilk növbədə Yasamal rayonunda "Sovetski"-nin növbəti hissəsi, Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrının ətrafı (sağ istiqamətdə), Nizami küçəsi ilə Təzəpir məscidi arasındakı ərazilərdəki köhnə tikililər, istismar müddəti başa çatmış kommunikasiya və mühəndis qovşaqları, qəzalı vəziyyətdə olan su və kanalizasiya xətləri söküləcək, köçürüləcək sakinlərə müvafiq kompensasiyaların məbləğinin hesablanması və ödənilməsi təmin ediləcək.

Xatırladaq ki, Əbilov klubu kimi tanınan, 103 ildir fəaliyyət göstərən İbrahim Əbilov adına Mədəniyyət Mərkəzinin yerləşdiyi binanın yaşı iki əsrdən artıq dövrə əhatə edir.

Bir gündə bank kartlarından 21 min manat oğurlandı

Aprelin 22-də vətəndaşların bank kartlarından 21139 manat və 25 dollar oğurlanıb.

Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyindən bildirilib.

Vətəndaşların bank kartlarından oğurluqlar davam edir. Kartın üzərindəki CVV/CVC kodu, SMS vasitəsilə göndərilən OTP kodu, digər sizə məxsus sistemlərə giriş üçün lazım olan loqin və şifrələr, kartın PIN kodu məxfi məlumatlardır.

Bu məlumatların naməlum şəxslərə verildiyi halda hesabınızda olan pullar, yaxud pul yoxdursa, kredit formasında Sizə zərər vuracaqlar. Aprelin 22-də ayrı-ayrı vətəndaşların müxtəlif kiçik üsulla 9100, 6100, 2290, 755, 755, 600, 390, 311, 204, 200, 157, 147, 80, 50 manat və 25 dollar pul vəsaitləri bank kartlarından oğurlanıb.

Bir daha vətəndaşlara şübhəli zənglərdən gələn cəlbədicilərin qazanc, sığorta, viza işləri, bank hesablarının möhkəmləndirilməsi, mədaxil üzrə ödənişlərlə əlaqəli təkliflərə diqqətlə yanaşmağı tövsiyə edirik. Qəti formada şəxsi bank məlumatlarını naməlum şəxslərə verməyin, təhlükə var.

**Video ilə şantaj -
"süni intellektlə
düzəldiblər, real deyil"**

Samir SARI

Düən milli mediamızın resurslarında video ilə şantaj barədə iki xəbər vardı. Olayların biri uzaq Çində, o biri yaxın Mingçevirdə baş verib. Çində baş verən hadisə məzəlidir. Mingçevirdə olan isə məzəli sayılmaz, amma yüz faiz ibrətamizdir.

Zərərçəkən tərəf milli şantajçılarımızı tutdurub. Saytlarda ikisinin də şəkli vardı. Cantaraq adamlardır. Birinin yaşı 40+, o birinin yaşı 40- minus idi. Onlar video ilə şantaj etdikləri kişidən 6 min avro alıbmışlar. Kişi özü puldan verdikcə verirmiş. Amma anası deyib, elə şey yoxdur, şikayət edib və adamların barələrində həbs-qətimkan tədbiri seçilib. El dilində desək, ikisini də basıblar içəri.

Amma o video nə videosu imiş, hüquq-mühafizə orqanları təfərrüata varmır. Təcrübə deyir ki, video intim xarakterli olub. Yoxsa birinin toyda pis oynamasını, yol gedərkən bürəyib yıxılmasını, nə bilim, içib sarsaqqlamasını göstərən video ilə heç kimi şantaj etmək mümkün deyil. Elə bir videosu olan adam uzaqbaşı deyər ki, gəlin sizə bir qonaqlıq verim, o videonu silin. Şantajçılar 6 min avrodan dem vursalar, adam deyər ki, ta yayırsınız, cəhənnəmə yayın. Ona görə də güman ki, 6 min avroluq video, türkün sözü, həyat-məmat məsələsi olub. Hərçənd başqa bir söhbət də ola bilər. Adam dövlət məmurudursa, ağzını boş qoyub, İH başçısının, öz nazirinin dalınca pis danışbsa və bunu gizli şəkildə çəkiblərsə, bu da 6 min avroya dəyən video sayıla bilər.

Xülasə, inşallah, məhkəmədə üzə çıxacaq, o video nə video imiş. Bizim camaat videobaz olduğundan bu saat səbirsizliklə olayın təfərrüatını gözləyir. Hətta indi mən yazının başlığını "İntim video ilə iki şantaj - VIDEOALAR" qoyaram, köşənin oxu sayı rekord qırar. Amma oxucunu əbəş yerə aldatmayaq, məhkəməni gözləyək.

Bax, odur, Çindəki video qalmaqlarının axırı məhkəmədə bitib. Əri tərəfindən aldadılan qadın öz evinə videokamera quraşdırıb, ömür-gün yoldaşıyla onun məşuqəsinin intim videosunu çəkib, sonra da sosial şəbəkədə yayıb. Qadın bunu o niyyətlə edib ki, həm ərinin xəyanətini sübut, həm də onun məşuqəsinə rüsvay etsin.

Bəs rüsvay olmuş məşuqə nə edib? Heç nə. Üstünə bir butulka benzin tökərək özünü yandırıb... Zarafat edirəm. Nə özünü yandırmaq, nə utanıb qızarmaq? Elə utancaq məşuqələr keçmişdə, Den Syaopinin, Brejnevlin vaxtında qalıb. İndiki məşuqələr atmaralıdır, müasir məşuqələrdən, efirə çıxıb "məni bir imkanlı kişi saxlayır, adını çəkmirəm, həcidir" deyənlərdən olub. Ona görə də o, heç bir xəcalət hissi keçirmədən aldadılmış qadını məhkəməyə verib ki, şəxsi həyatının toxunulmazlığını pozub. Məhkəmə qərar verib ki, video silinsin.

Amma ora Çindir axı. Orada hakimiyyətdə kommunistlərdir və kommunist əxlaqı məşuqə saxlamağı qəbul etmir, nümunəvi ailə başçıları belə tianhua yeməməlidirlər. Ona görə də məhkəmə videosu yayılan qadına da evli kişi ilə münasibət qurmasını irad tutub, bu hərəkəti ictimai adət-ənənələrə və sosialist dəyərlərinə zidd sayıb. Qadın kompensasiya da istəyirmiş - guya o, ciddi psixoloji travma alıb. Amma məhkəmə videoya baxıb və bu qərara gəlib ki, ortada psixoloji travma yox, zövq almaq məsələsi var. Ona görə də qadının maddi kompensasiya tələbi rədd edilib.

İndi siz işə baxın. O hadisə öz ölkəmizdə olsa, necə olardı. Bir qadın ərinin intim videosunu çəkər və ya çəkdi-rərdimi? Bəli. Sonra bunu yayardı mı? O tezlikdə yaymazdı. Əvvəlcə o məşuqənin saçını əlinə dolayır, sürüyər, lüt anadangəlmə şəkildə küçəyə çıxarar, söyüb-biabır edər, üz-gözünü cırmaqlayardı. Qonşuluqdakı cayıllar bu videonu çəkib yayardılar. Daha sonra qadın ərinin başına oyun açardı. (Bu xüsusda variantlar çoxdur).

Xatırlayırsınızsa, ötən illərdə bizdə də aldadılmış qadınlar tərəfindən çəkilən və yayılan ər videoları olub. Güman ki, tərəflər anlaşı bilməmişdilər.

Oxumuş adamlar deyir ki, intim video ilə şantajdan qorxmayın. Deyirlər, çalışın, elə filmlərə çəkilməyin, amma çəkildinizsə, heç olmasa abırılı rolda çəkilin, rolunuz babatdırsa, şantajçılara pul verməyin. Çünki beş dəfə pul versəniz də, onlar sizdən əl çəkməyəcəklər, evinizi, maşınınızı satdıracaqlar, banklardan əmək-əmək kredit götürüb onlara verməyə məcbur edəcəklər. Lap axırda isə videonu yayacaqlar. Ona görə də qoy o ifşa videosunu bəri başdan yay-sınlar. Yaysalar, açıqlama verin ki, o mən deyiləm, montajdır, süni intellektlə düzəldiblər, real deyil. Amma bunu deməklə də boş durmayın, şikayət edin, şantajçıları tutdurun. Elə olanda videonu tezbazar siləcəklər.

Sumqayıtda qadın 18 nəfərə qarşı dələduzluqda ittiham olunaraq məsuliyyətə cəlb edilib. Onun barəsində polis nəzarətinə verilmə qətimkan tədbiri seçilib.

barəsində polis nəzarətinə verilmə qətimkan tədbiri seçilib. Həbs edilməyən Z.Səfixanova məhkəmənin çağırışlarına məhəl qoymur.

Onun cinayət işi üzrə məhkəmə araşdırması Sumqayıt Şəhər Məhkəməsinə

Hakim Səfixanovanın məhkəməyə gətirilməsinə nail ola bilmir. Onun barəsində məcburi gətirilmə qərarının çıxarılmasına da tərəddüd edir. Hakimin katibi zərərçəkmiş şəxslərin məhkəməyə gəlməsinin vacib olduğunu deyərək

şifahi olaraq məhkəməyə verilən məlumatdır.

Zərərçəkmiş şəxslər maddi zərərle yanaşı, məhkəməyə mənəvi zərərle bağlı iddialarını da təqdim ediblər.

Məhkəmə proseslərinin əsassız səbəblərlə təxirə sa-

Məhkəmə Səfixanovanı tapa bilmir -

18 nəfər hakimdən şikayət yazdı - təfərrüat

Musavat.com xəbər verir ki, 18 nəfərin şikayətçi olduğu qadın Zərinə Səfixanovadır.

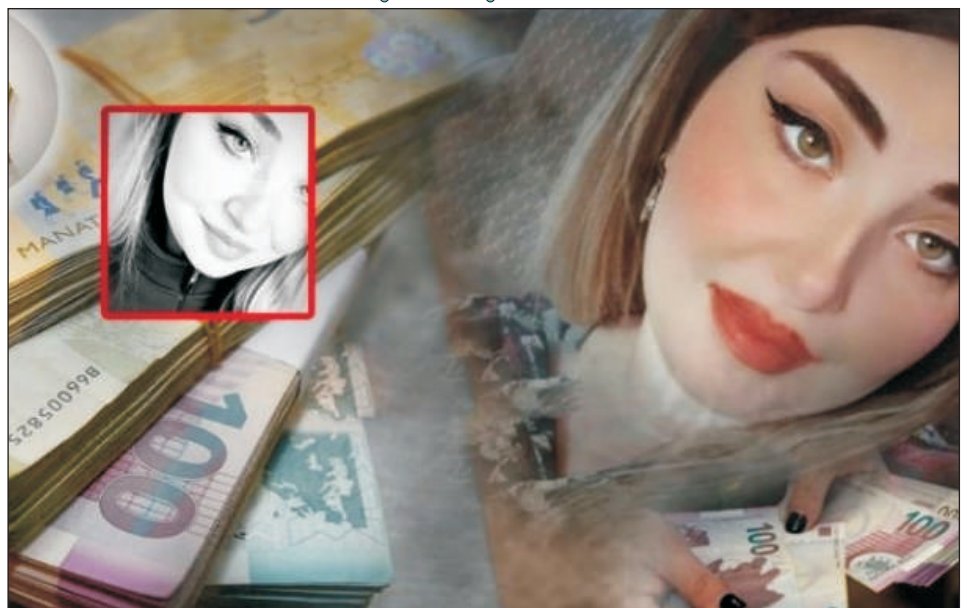
O, bir müddət rus dili müəllimi, sonra da özəl bağçalardan birinin direktoru kimi fəaliyyət göstərmiş. Bağçanı bağlasa da, son zamanlar onun yenidən eyni sahədə çalışmağa başladığı bildirilir.

Zərinə Səfixanova etibarını qazandığı, münasibət yaratdığı şəxslərdən uşağının xəstə olması adı ilə pul alıb. Uşağının ilk əməliyyatının "Ege" hospitalında, 2-ci əməliyyatının isə Respublika Neyrocərrahiyyə Xəstəxanasında olduğunu deyən Z.Səfixanovanın yalanının üstü açılıb.

Aldadılan şəxslər başa düşüb ki, onun övladı yoxdur.

Səfixanova sonradan zərərçəkmiş şəxslərin telefonlarına cavab verməyib və onların pulunu qaytarmayıb.

Çoxsaylı şikayətlərdən sonra Zərinə Səfixanova Cinayət Məcəlləsinin 178.2.2, 178.2.3 və 178.2.4-cü maddələri ilə təqsirli bilinərək məsuliyyətə cəlb edilib. Onun

hakim Günel İsmayilovanın sədrliyi ilə araşdırılır. Artıq 8 məhkəmə iclası keçirilib və təqsirləndirilən şəxs üçüncü dəfədir məhkəmənin çağırışlarına məhəl qoymur.

Maraqlıdır ki, aprelin 15-də baş tutan sonuncu iclasda da Z.Səfixanova gəlməyib. Buna görə də məhkəmə qeyri-müəyyən vaxta təxirə salınıb, hakim növbəti iclas günü üçün vaxt təyin etməyib.

bir-bir onlara zəng edir. Zərərçəkmişlər məhkəməyə getsə də, Z.Səfixanova məhkəməyə gəlmir.

Onu da qeyd edək ki, sonuncu iclasda hakim Zərinə Səfixanovanın 29 həftəlik hamilə olduğunu deyərək onun barəsində məcburi gətirilmə qərarının çıxarılma bilməyəcəyini deyib. Lakin təqsirləndirilən şəxsin hamilə olması ilə bağlı rəsmi sənəd yoxdur və

linması, Səfixanovanın məhkəməyə saymazıyana münasibəti zərərçəkmiş şəxsləri tənqə getirib. Buna görə də zərərçəkmiş şəxslər Məhkəmə Hüquq Şurasına, Ədliyyə Nazirliyinə, Ali Məhkəməyə və Sumqayıt Şəhər Məhkəməsinin sədrinə təqdim etmək üçün müraciət hazırlayıblar.

□ **İlkin MURADOV,**
Musavat.com

Onlayn lotereyada 81 nəfərə 1 milyon manatdan çox kələk gəlirlər - cinayət dosyesi

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Eldar İsmayilovun sədrliyi ilə Tənzilə Adil qızı Kərimovanın cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam etdiriləcək.

Musavat.com xəbər verir ki, Tənzilə Kərimova "Onlayn lotereya" adı ilə internet üzərindən 1 milyon 232 min 559 manat pulu dələduzluq yolu ilə ələ keçirməkdə ittiham olunur. Müttəhim ifadəsində bildirib ki,

bu biznesi idarə edən vaxt özünün, qardaşının, yaxın qohumlarının adına 5 bank kartı olub. Ödənişlər ancaq kart vasitəsilə olub, heç vaxt kimdənsə nağd pul almayıb. İlk olaraq bir neçə qrup rəhbərini özü cəlb edib,

sonrakı qrup rəhbərlərinin heç birini şəxsən tanımayıb. Şəbəkədə 11 qrup rəhbəri, hər qrupda da 10-12 nəfər oyunçu olub. Hər qrup rəhbərinin özünün və yaxınlarının bank kartı olub. Qrup rəhbəri olan İlahə xanım deyirdi ki, elə vaxt olub 1 gün ərzində bank kartında 200 minlik dövrüyyə olub. İş üzrə zərərçəkən qismində tanınan Nigar

Akif qızı Orucova ifadəsində deyib ki, şəbəkəyə qoşulanda Tənzilə Kərimovaya deyib ki, uşağı qan xəstəsidir, ona görə bura qoşulur.

"Mən ancaq pul yatırıram, heç vaxt pul çıxarmamışam. Bir gün Tənzilə mənə dedi ki, bu gün kartına pul yatıracağam, ancaq bir qəpik də yatırmadı", - deyərək zərərçəkən bildirib.

Zərərçəkən Rəxşəndə Özbək qızı Abdulxalıqova da bildirib ki, bütün pullar karta Tənzilə Kərimovanın razılığı ilə atılıb: "Yeni şəxsən mən özü ilə danışmışam sonra karta pul atmışam".

Qeyd edək ki, 2022-ci ilin aprel ayından başlayaraq Tənzilə Kərimova internet üzərindən "Onlayn lotereya" oyunları təşkil etməklə qruplar yaradaraq insanların etibarından sui-istifadə edərək 81 nəfərin 1 milyon 232 min 559 manat pulunu dələduzluq yolu ilə ələ keçirib.

Əsasən qadınlardan ibarət olan zərərçəkənlər məcbur qalıb DİN-in Kibercinayətkarlıqla Mübarizə Baş İdarəsinə şikayət ediblər və Tənzilə Kərimova barədə Cinayət Məcəlləsinin 178.4-cü (külli miqdarda dələduzluq) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Xəbər verdiyimiz kimi, Bakının Maşağa qəsəbəsində iki qız 8 gündür itkin düşüb. Bu günə qədər onlardan heç bir məlumat yoxdur.

Musavat.com xəbər verir ki, 2008-ci il təvəllüdlü Hüseynova Aygün Bəhram qızı və 2007-ci il təvəllüdlü Hüseynova Reyhan Elşən qızı aprelin 16-dan itkindir.

Onlar birlikdə Maşağa qəsəbəsindən çıxıb və bir daha geri dönməyiblər. Onlar dayı qızı-bibi qızı olublar.

Reyhan Hüseynovanın anası Gülsever Hüseynova dərdini Musavat.com-a danışmış. Qızların itkin düşməsi ehtimalından bəhs edib, bu günə qədər yaşadıkları ilə bağlı şok detallar açıqlayıb.

Həmin müsahibəni təqdim edirik:

- Qızınız Reyhan sizinlə yaşayırdı, yoxsa dayısıgile (itkin düşən digər qız Aygüngil evi - red.) tez-tez gedirdi?

- Tez-tez qardaşımgilə gedirdik. Son bir həftə onlarda qalırdı. Biz işə gedəndə qızlar bir yerdə qalırdı.

- Qızların itkin düşdüyü gün diqqətinizi çəkən nə oldu? Nə baş vermişdi?

- Həmin gün evdə idik. Səhər yuxudan oyananda gördüm ki, qızım birtəhərdir. Əlinde telefon tutdum. Yalandan dedim ki, bu telefonda Aygündə də görmüşəm. Amma görməmişdim. Özüm elə dedim ki, Aygündə də olub-olmadığını öyrənirəm. Qızım dedi ki, hə, Aygündə də var. Telefonu alıb şifrəsini də öyrəndim. Dedim ki, bunu dayın Bəhram (digər itkin düşən qız Aygünün atası) deyəcəm. Həm də Aygünün telefon işlətməsindən xəbəri olsun. Qızım yalvardı ki, deməyim. Mən də dedim ki, bunu qardaşımdan gizlədə bilmərəm.

- Qardaşınıza dediniz?

- Evə gedəndə həyətdə ustalar işləyirdi. Orada deyə bilmədim. Evdə oturub çay içdik. Bir neçə dəqiqə sonra qardaşımın oğlu gəlib dedi ki, qızlar yoxdur. Ondan sonra axtarmağa başladım.

- Qardaşınızdan qorxduqları üçün mü qaçdılar?

- Çox qorxurdum, əsirdi.

- Telefonları indi kimdədir?

- Polisdə.

- Telefona baxanda kimlərlə diqqət çəkən yazışmaları gördünüzmü?

- Yazışdığı adamlar var idi. Çox da anlayışımız yox idi. Bir nəfərə yazmışdı ki, həyatımdan bezmişəm...

- Danışdınız bu barədə?

- Hə, dedim ki, nə olub? Onun üçün hər şəraiti qurduğumuzu, kasıbçılıq çəkmədiyimizi, ehtiyac içində olmadığımızı dedim. Dedim, nəyin çatmır?

- Cavabı nə oldu?

- Dedi ki, sən mənə çox sıxırsan. Başqa analar kimi ica-zə vermirsən. Dedi ki, dayım da Aygünü çox sıxır.

- "Sıxırsınız" deyəndə nəyi nəzərdə tuturdular? Nə is-

O qızları tapın - 8 gündür itkin düşən Reyhanın anası danışdı

Tapılan telefonlar, kədərli fotolar, müəmmalı diş həkimi, dayı qorxusu

təyirdilər?

- Azadlıq istəyirdilər. Onları boş buraxmağımızı istəyirdilər. Amma mən buna imkan verməmişəm. Mağazaya gedəndə də özümle aparmışam.

- Telefonda danışdığı kim idi? Həmin nömrə ilə əlaqə saxladınız?

- Nömrə deyildi. Instagram səhifəsi açıb oradan danışmışam. Yazışdığı 16 yaşlı oğlan olub. Polis onu tapıb soruşmuşdu. Deyib ki, qızla 3-4 gün əvvəl Instagramda tanış olub, yazışmışlar.

- Başqa danışdığı şəxslər olub?

- 3-4 nəfərlə danışmışam. Amma heç birindən nəse məlumat çıxmadı.

- Qızlar telefonu haradan almışdılar?

- Bilmirdik. Həmin günü dedim ki, qardaşımın yanına gedib aydınlaşdıracağam.

- Pulu haradan əldə edə bilirdilər? Siz onlara çox pul verirdiniz? Verdiyiniz puldan yığıb, telefon ala bilərdi?

- 2-3 gün əvvəl mənim kartımda 3 min manat pul var idi. Qardaşımın oğlu ilə gedib evə bazarlıq ələmişdilər. Kreditimizi ödəmişdilər. Həmin puldan cəmi 15 manat əskik idi. Soruşdum ki, pulu nə etmişən? Həyəcanlandığını gördüm. Çünki həmişə 5 manat da xərcləyəndə deyirdi. Dedim, pulu nə etmişən? Dedi ki, pomidor, xiyar almışam. 3-4 pomidor, xiyar almışdı. Dedim ki, bunlara 15 manat

vermişən? Dedi ki, üstümə çox gəlsən. Niyə belə edirsən? Mən də məsələni uzatmadım.

- Ehtimalınız nədir? Pulu nəyə xərcləyə bilirdi?

- Mən qorxurdum ki, kiməsə pul göndərər.

- Əvvəl belə bir hal olub?

- Bir dəfə məktəbdə qızlardan biri bunu qorxutmuşdu ki, ona şokolad alsın. Mən ona pul verirdim ki, özünə nəse alsın. Bu da gedib sinifdə qızlara nəse alırdı. Niyə belə etdiyini soruşdum. Dedi ki, bunu edir ki, uşaqlar onu çox istəsin. Belə olmayanda heç kimin onu sevmədiyini deyirdi.

- Sınıf yoldaşı qızınızı nə ilə qorxutmuşdu?

- Boş-boş söhbətlərlə. Deyirmişlər ki, atan yoxdur...

- Sizin qızınız da 9-cu sinifdən sonra məktəbdən çıxıb?

- Qızım kollece hazırlaşmışdı. Türkiyəyə qəbul istədik, amma ödəniş çox idi. İndi tibb bacısı olmaq üçün hazırlaşır. İmtahan da vermişdi.

- Əvvəl qızların evdən xəbərsiz getməsi olmuşdu?

- Bir dəfə ikisi bir yerdə parka getmişdilər. Bir saat sonra gedib getirdik.

- Yoldaşınızla ayrı yaşayırsınız?

- Bəli.

- Qızınız atası ilə görüşürdüyü?

- Xeyr.

- Hadisədən xəbəri var?

- Bəli.

- Polis sizə gələndə evdə də

axtarış apardılar?

- Qardaşımgildə olanda gəlmişdilər. Evdə və həyətdə axtarış etdiklərini görməmişəm.

- Sizin evdə axtarış olub?

- Xeyr.

- Evdən çıxanda əsas yola, avtobusa minmək üçün küçə çoxdur?

- Bəli, müxtəlif yollarla getmək olar. Ara məhəllələr çoxdur. 5 dəqiqə içində hara yoxa çıxıb bilərdilər? Düşündük ki, qonşuların evinə giriblər. Amma tapa bilmədik. Pəncərədən həyətdə ayaqqabı da düşmüşdü. Bəlkə gedəndə paltar da götürüblər.

- Instagramda hansı adla qeydiyyatdan keçmişdilər?

- Biri "Aylın", digəri də "Taxta biti" adı ilə açmışdı.

- Gedəndə ciblərində pul olub?

- Xeyr. Həmin gün 130 manat vermişdim. 95 manat kredit ödəmişdi. 30 manat da dayısına vermişdi. Qalan 5 manatı da evə qoymuşdu.

- Üzərlərində dəyərli nə olub?

- İkisi də qızıl sırğa olub.

- İtkin düşdükleri gün telefon tapıldığı gündür?

- Bəli. Telefon tapıldıqdan bir neçə saat sonra.

- Bu günə qədər bir neçə dəfə olsun xəbər olmayıb? Dəqiq olmayan məlumat belə...

- Bir dəfə Buzovnada görüldükleri barədə məlumat gəldi. Polislər gedib baxdı. Amma onlar deyildi. Başqa

bir görüntü də var idi. Küçədə gəzən iki qızla bağlı. Onlar da deyildi.

- Sənədlərini götürüblər?

- Xeyr, heç nə götürməyiblər. Hazırlıqla çıxmayıblar. Evdən qorxduqları üçün qaçıblar. Mən belə düşünürəm.

- Polis telefonlardan nəse əldə edə bilibmi?

- Xeyr. Polis də dedi ki, telefon təmizdir. Heç nə çıxmayıb.

- Qızınız 3-4 gün tanıdığı adama həyətdən bezdiyini deyib. Nə kimi sıxıntıları, problemləri olub? Hansısa qohuma bu haqda nəse deyibmi?

- Mən başa düşdüyüm budur ki, uşaqların qayğıya ehtiyacı olub. Yazışmasında belə bir cümlə var idi ki, ona "qızım" deyilməsini istəyirdi.

- Qızınızın qayğıya ehtiyacı olduğunu siz hiss etmirdiniz?

- Hadisədən 3-4 gün əvvəl restorana getmişdik. Orada mahnı çalınanda qızım ağladı.

- Niyə?

- Ata mahnısı çalındığı üçün kövrəlib ağladı.

- Son zamanlar davranışlarında nə fərqlilik hiss edirdiniz?

- İkisi də fikir dağınıqlığı var idi. Evdə yeməyimizi həmişə qızım bişirirdi. Son zamanlar yeməyi də bişirə bilmirdi. Özünə də deyirdim ki, nə baş verir?

- Qızların sosial şəbəkələrdə yayılan fotolarının hamısına diqqət etdikdə onların kədərli olduğu hiss olunur. Gülmə fotoları yoxdur...

- Bəli. Son vaxtlar ikisi də eyni halda idi. Gözləri dolu idi. Toxunsan ağlayacaqdılar. Tez-tez soruşurdum ki, nə baş verir? Qardaşımın qızından da soruşurdum. Amma heç nə olmadığını deyirdilər.

- Baş verənlərdən belə başa düşdüm ki, qızlar sizin qardaşınızdan, Bəhram Hüseynovdan çox qorxublar.

- Bəli, çox qorxurdular. Qızım yalvarırdı ki, dayısına heç nə deməyim. Mən də dedim ki, başqasının qızının səhvini gizlədə bilmərəm. Çünki qızın başına bir iş gələndə mən nə edərdim?

- Telefonları tapanda qardaşınıza deməkdə məqsədiniz nə idi? Siz də qardaşınızdan qorxurdunuz, yoxsa məsələni aydınlaşdırmaq istəyirdiniz?

- Məqsədim məsələni aydınlaşdırmaq idi.

- Qızların siqaret və ya digər ziyanlı alışqanlıqları olması ilə bağlı şübhəniz var idi?

- Xeyr.

- Daha çox hara gedirdilər?

- Aygünle diş həkiminə gedirdilər. Bir il idi Aygün dişlərini düzəltmək üçün həkimə gedirdi. Mən də deyirdim ki, bu diş düzəltmək nə qədər çəkir axı...

- Diş həkimi haradadır? Ora ilə maraqlanmışsınız?

- Diş həkimi kənddədir.

Özüm ora gedəcəm.

- Qızların hansınınsa danışdığı oğlan, istədiyi şəxs olub?

- Xeyr.

- Qızlarınızı evləndirmək kimi niyyətiniz olub?

- Bir dəfə atam mənə dedi ki, sən qızını istəyən var. Hadisədən bir ay əvvəl olmuşdu. Mən isə buna razı deyildim. Özüm tez-erə gedib bədbəxt olmuşdum.

- Qızınız nə dedi?

- Evlənmək istəmirdi.

Qardaşım da narazılıq etdi.

- Elçi gəldilər?

- Oğlanın Bakıda olan qohumları gəlmişdi. Oğlan ailəsi ilə Rusiyada yaşayırdı. Qohumları çay içib getdilər. Mən razı olmadım. Dedim ki, ən azı 3 il nişanlı qalmalıdır. Onlar isə yayda nişan etmək istəyirdilər.

- Qızınız oğlanı bəyənəndi, yoxsa evlənmək istəmirdi?

- Oğlanı da bəyənəndi.

Elçi gəlməsinə etiraz etməmişdi.

- Başqa belə hal olub?

- Xeyr. İki dünya bir ola, qızıma istəmədiyi heç nəyi etdirməzdim.

- Son olaraq istərdim ki, özünü qızınıza müraciət edəsiniz. Bəlkə bu müsahibənizi oxuyacaq. Ona nə demək istərdiniz?

- Mən hər ikisinin arxasındayam. Onlar üçün canımdan keçərəm. İkisi də xahiş edirəm ki, evə qayıtsınlar. Nə olur-olsun, onlar mənim qızımdır. Uşaqlar, səhv edə bilərlər. Biz də səhv etmişik.

P.S. Sovet dövründə çəkilən "O qızı tapın" adlı film var. İndiki halda isə söhbət bir qızdan yox, ikisindən gedir və onlar mütləq tapılmalıdırlar.

□ İlkin MURADOV,
Musavat.com

Bu ilin yanvar-mart aylarında Azərbaycan İtaliyaya 1 702 838,31 min ABŞ dolları dəyərində 3 055 572,87 ton neft ixrac edib. Bununla da İtaliya Azərbaycanın ümumi neft ixracında yenə də birinci yerdə qərarlaşıb. Azərbaycanın neft ixracında Çexiya ikinci yerdədir. Hesabat dövründə bu ölkəyə 304 667,44 min dollar dəyərində 558 693,27 ton neft ixrac edilib.

Üçüncü yeri Almaniyə tutur. 2024-cü ilin yanvar-mart aylarında bu ölkəyə 276 544,77 min dollar dəyərində 500 001,1 ton neft ixrac edilib. Daha sonra Xorvatiya, Rumıniya, Portuqaliya, İrlandiya, Böyük Britaniya, İsveçrə, Yunanıstan, Bolqarıstan, Tunis, sonda Türkiyə gəlir.

Göründüyü kimi, Azərbaycanın neftini ən çox alan ölkələr əsasən Avropa İttifaqına üzv və texnoloji baxımdan inkişaf etmiş dövlətlərdir. İqtisadçılar qeyd edir ki, burada həm məhsulun keyfiyyəti, həm qiymət, həm də siyasi-iqtisadi sabitlik və enerji təhlükəsizliyi kimi amillər rol oynayır. Azərbaycan üçün əsas bazar hələ də Avropadır. Türkiyə qardaş ölkə olsa da, daha çox tranzit rolundadır və hazırda ucuz enerji axtarışında olan böyük istehlakçı olaraq fərqli strateji yanaşma sərgiləyir.

Üstəlik, son illərdə Avropa İttifaqı enerji təhlükəsizliyini artırmaq və Rusiya neftindən asılılığı azaltmaq üçün alternativ mənbələr axtarır. Azərbaycan bu baxımdan etibarlı və sabit tərəfdaş sayılır. Azərbaycanla uzunmüddətli enerji əməkdaşlığı olan İtaliya, Almaniyə və Çexiya kimi ölkələr üçün bu amil strateji əhəmiyyət daşıyır.

İqtisadçı Eldəniz Əmirov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "İlk növbədə qeyd edim ki, Azərbaycanın

Neftimizi ən çox alan ölkələr - siyahıda elələri var ki...

neft ixracında ölkələrin sıralanması təbii olaraq siyasi və iqtisadi şəraitin nəticəsində formalaşmışdır. Bu şəraiti qruplaşdırdıqda həm coğrafi mövqe amili, həm qiymət faktoru, eyni zamanda siyasi məsələlər önə çıxır.

Bəs niyə Türkiyə Azərbaycanın neft ixracında birinci yerdə deyil? Çünki Türkiyənin Azərbaycan neftini digər istiqamətlərdən aldığı neftlə müqayisədə daha ucuz qiymətə əldə etmək imkanı yoxdur. Hazırda Türkiyənin neft idxalında Rusiyanın payı 60 faizi keçir. Sanksiyalar altında olan Rusiya nefti daha ucuz qiymətə və sərfəli şərtlərlə Türkiyəyə ixrac edir. Hətta Türkiyə qonşu

imkanı var. Belə olan halda Azərbaycan da öz neftini daha sərfəli və gəlirli bazarlara, yəni Avropa ölkələrinə yönəldir. Çünki Azərbaycanın "Azəri Light" markalı nefti həm keyfiyyət baxımından üstün, həm də daha yüngül və az kükürlü olduğu üçün Avropa emal zavodları üçün daha uyğundur. Avropa bazarının standartları isə daha sərtir və "kaprizli"dir. Bu səbəbdən də Azərbaycan neftinə Avropada real ehtiyac var.

Azərbaycan eyni zamanda Cənub Qaz Dəhlizi vasitəsilə Türkiyəyə öz enerji resurslarına çıxış imkanı yaradır, Bakı-Tiflis-Ceyhan boru kəməri vasitəsilə isə Türkiyəyə

imkanı var.

tranzit gəlişləri qazandırır. Yeni Azərbaycanın enerji strategiyası Türkiyə üçün kifayət qədər fürsətlər yaradır. Eyni zamanda Azərbaycan bu gün dünyada ən çox sərmayə qoyduğu ölkə olaraq Türkiyəyə üstünlük verir. Türkiyənin də ən çox investisiya cəlb etdiyi

ölkə Azərbaycandır. Söhbət 20 milyard dollardan artıq bir investisiya məbləğindən gedir.

Bu dediklərimi və faktları daha da artırmaq olar. Çünki məhz bu amillər bu gün dünya üzrə neft və qazın ixrac istiqamətlərini və həcmələrini müəyyənləşdirir. Yəni burada bir enerji bazarı formalaşır və bu bazarı dörd əsas amil müəyyənləşdirir: məsafə, məhsulun keyfiyyəti, qiymət və strateji-siyasi əməkdaşlıq.

Ceyhana çatdırılan Azərbaycan nefti oradan Aralıq və Qara dəniz vasitəsilə digər ölkələrə asanlıqla nəql olunur. Yeni bu, logistika baxımından da əlverişlidir. Həmin ölkələrlə

münasibətlər normaldır, onların Azərbaycan neftinə verdikləri qiymət, mövcud infrastruktur və Azərbaycan neftinin keyfiyyəti isə ixracın bu istiqamətdə üstünlük təşkil etməsinə səbəb olur".

Xəlilə GƏRAY, "Yeni Müsavat"

esas məsələlərdən biri onların sürətli yetişdirilməsidir. Digər kənd toyuqlarından fərqli olaraq, açıq satılan toyuqlar əgər sağlam böyüdülsə, vaxtı-vaxtında nəzarət olunsunsa, hər hansı bir xəstəlik baxımından riski yoxdursa, bunlar daha faydalı hesab olunur.

Lakin broyler toyuqları növnə görə kənd toyuqlarından fərqlənir. Onlar daha çox sürətli böyümək üçün və eyni zamanda alınma sortlar da olur ki, bu sortların yetişdirilməsi 6-7 həftə ərzində, bəzən 1 kq 800 və yaxud da 2 kq yarım çəkiyə çatdırılır. Ancaq bu çəkini normal kənd toyuqları 4-6 aya ala bilər. Digər məqam. Broylər toyuqlarında antibiotik müalicəsi aparılır ki, bu onların bir çox xəstəliklərə qarşı qorunmasına, davamlılığın yaranmasına görə mütləq şəkildə istifadə olunur və əgər istifadə olunmazsa, o zaman bir fərdə saxlanılan bütün toyuqlar zərər görə bilər. Ona görə antibiotikin yemlərdə, hətta sular da istifadəsi məcburidir.

Tez bir zamanda böyüyünə görə broyler toyuqlarında yağ və zülal tərkibi kənd toyuğuna nisbətən daha yüksək olur və ona görə də zülal keyfiyyəti oxşar olsa da, lakin dadına görə kənd toyuğundan fərqlidir".

Ekspert qeyd edir ki, bütün bu amilləri nəzərə alaraq mütəmadi olaraq broyler toyuqları qəbul edən insanlar diqqət etməlidir: "Burada əsasən 1-5 yaşında olan uşaqlar, eyni zamanda yeniyetmələr, 25 yaşa qədər olan orqanizm davamlı olaraq inkişaf etdiyinə görə, onlar daha çox vitamin və minerallarla, makro və mikro elementlərlə zəngin qidaları qəbul etməli-

SOS! Bu toyuqları almayın! Görün onlara nə yedizdirilir...

Həkim deyir ki, küçədə satılan toyuqlar təhlükə mənbəyidir; **qida mütəxəssisi:** "4-6 aya yetişdirilməli toyuqlar 6-7 həftəyə 2 kiloqrama çatdırılır..."

Bazarlarda, metro çıxışlarında kənd toyuğu adı altında satılan məhsulların sayı artıb. İnsanların əksəriyyəti daha baha olsa da, bu məhsulu almağa üstünlük verir. Lakin son dövrlərdə işbazlar bu sahədə də alıcıları aldadırlar, kənd toyuğu adı ilə insanlara broyler toyuqları satırlar.

Bəs vətəndaşlar aldanmaq üçün nələrə diqqət etməlidirlər? Qida təhlükəsizliyi eksperti İlkin Şirinov "Kaspi"yə bildirib ki, broyler toyuqlarının qidalanmasında kimyəvi qatqılı xüsusi kökəldici yemlərdən istifadə olunur.

Ekspertin fikrincə, belə halların qarşısının alınması üçün xüsusi mexanizmlər olmalıdır ki, insanlar işbazların qurbanına çevrilməsinlər.

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynovun sözlərinə görə, toyuqlar əsasən üç cür şəraitdə yetişdirilir: "Birincisi tam azaddır. Səhər hindən buraxılır, bir də axşam hiyə doldurulur. Onlar buğda və arpa yarması ilə də qidalanırlar. İkincisi yarıma-azad toyuqlardır. Onlar hasar daxilində olsalar da, açıq havada olurlar. Onlara həm broylerlərin, həm də azad toyuqların yediyi yemlər verilir. Üçün-

cü isə tam qapalı şəraitdə saxlanılan broyler toyuqlarıdır. Onları tez yetişdirmək üçün müxtəlif vasitələrdən istifadə edilir. Broylər toyuqlarına antibiotiklər, hormonal dərmanlar verilir. Onlar da insan orqanizmi üçün zərərli olur.

Hər gün belə toyuqlardan yemək sağlamlıq üçün nə dərəcədə təhlükəlidir?

Həkim-onkoloq Nəsimi Qasımov bizimlə söhbətdə deyib ki, broyler toyuqlarında gen dəyişmə olduğu təsdiqlənərsə, AQTa bunun satışına icazə verməz: "Həkim

kimi yalnız onu deyə bilərəm ki, mağazadan kənar, sanitariya baxışdan keçməmiş heç bir ərzaq məhsulunu alıb istehlak etmək tövsiyə olunmur. Mən küçə alverini qətiyyənlə qəbul etmirəm. Əgər orada həkim nəzarəti yoxdursa, təhlükəlidir. Marketlərdə də bu məhsullar baytar həkimin və AQTa-nın nəzarəti ilə satılmalıdır".

Qida Təhlükəsizliyi Hərəkətinin rəhbəri, sağlam qidalanma mütəxəssisi Məhsəti Hüseynova "Yeni Müsavat"a deyib ki, bu gün

həm Azərbaycanda, həm də dünyada istənilən ictimai işə obyektində daha çox istifadə olunan broyler toyuqlarıdır: "Burada səbəb kimi ilk növbədə etin qiymətinin digər ətllərə nisbətən aşağı olmasını göstərsələr də, əslində broyler toyuqlarının xüsusiyyətləri, riskləri, qaydaları, zərərli ilə bağlı bir çox elmi araşdırmaların nəticəsi, xüsusilə də beynəlxalq elmi araşdırmaların nəticəsi, onun digər qidalara görə və bəzi insanlara daha ciddi risklərinin olması sübut edilib. Burada

Afaq MİRƏYİQ, "Yeni Müsavat"

“Comex”də, yəni Nyu-York Əmtəə Birjasında 2025-ci ilin iyun ayı üçün qızıl fyuçerslərinin qiyməti tarixi maksimumu yeniləyib. Troya unsiyası üçün qiymət 3500 dollar həddini keçərək 3504,2 dollara çatıb. Bu, təkcə birja xəbəri deyil. Bu, həm də Bakıdakı, Gəncədəki, Sumqayıtdakı, bir sözlə, ölkənin hər yerində zərgərlərin, nişan ərəfində olan ailələrin və toy tədarükü görənələrin “baş ağrısı” deməkdir.

Bakıda qızılın qiymətləri bir sıra amillərə, o cümlədən onun əyarına, çəkisinə və bazar şərtlərinə görə dəyişir.

Rəsmi platformada (Azergold) qiymətlər belədir - 5 qramlıq qızıl sikkə: 846,5 manat, 10 qramlıq qızıl sikkə: 1 692,99 manat, 20 qramlıq qızıl sikkə: 3 385,98 manat, 2 qramlıq qızıl külçə: 338,6 manat, 5 qramlıq qızıl külçə: 846,5 manatdır.

“Umico.az” onlayn mağazada da qızıl külçələrinin qiymətləri müxtəlifdir: 1 qramlıq qızıl külçə (995 əyar): 248,90 manat, 10 qramlıq qızıl külçə (999.9 əyar): 2 442,00 manat.

Qeyd edək ki, qızılın qiyməti əyarına görə belə dəyişir: misal üçün, 585 əyarlı (türk qızılı) qızılının alışı 92 manat, satışı 125 manatdır. 750 əyarlı (italyan qızılı) qızılının alışı 117 manat, satışı isə 170 manatdır.

Bahalaşma təkcə birjalarda deyil, artıq qızıl mağazalarında da real hiss olunur. Paytaxtın mərkəzində yerləşən məşhur zərgərlik mağazalarından birinə yollanıraq. Şüşə vitrinlərin arxasında par-par yanan qızıllar artıq əlçatmaz görünür.

“Bu temp belə getsə, alveri yığıdıracağıq”

Mağazada satıcı işləyən Elçin artıq bu artımla ayaqlaşmağın çətin olduğunu deyir:

“Düzdür, hər zaman qızılın qiymətində qalxmə-enmələr olur. Amma bu dəfəki artım çox sərtir. Cəmi bir ay öncə qızılın 1 qramını 110-112 manata satırdıq, indi 125-127 manatdır. Müştəri gəlir, bir də görür ki, qiymət dəyişib, təəccüblənir. Eləsi var ki, bizi günahlandırır, eləsi də var, sakitcə dönüb gedir. Satıcı üçün də çətinir, nə deyəsən...”

“Əvvəllər iki dəst alırdıq, indi birini güclə alırıq”

Mağazada nişanlısı ilə birlikdə alış-veriş edən Aysel adlı gənc xanım isə vəziyyətdən açıq şəkildə narazıdır: “Nişanımız yaxınlaşır, istədik ki, vaxtında alağ. Ümid edirdik, bahalaşma daha da artmaz. Amma gəldik, gördük ki, artıq gecikmişik. Bu qədər qısa müddətdə bu qədər fərq? Əvvəl iki dəst almağı planlaşdırırdıq - biri mənə, biri qayınanama. İndi elə bilirik, birtəhər özümə birini alağ, kifayətdir...”

Onun nişanlısı isə əlavə edir ki, bəzi ailələr artıq sadə üzüklərlə kifayətlənməyə başlayıb: “Dəbdəbəyə çalışırsan, amma real vəziyyət budəcəyə uyğun deyil. Qızılın bahalaşması təkcə zinət əşyalarına yox, həm də mentalitetə zərərdir. Bizdə elə bilirlər ki, az qızıl alırsansa, deməli, qənaət etməsən. Halbuki vəziyyət fərqlidir - sadəcə, alınmır...”

“Alver azalıb, qızıl vitrinlərdə qalır”

Əldə etdiyimiz məlumata görə, bəzi zərgərlik dükanlarında da alıcı sayı xeyli azalıb. Satıcılar deyir ki, əvvəllər gün ərzində 7-8 satış edirdilərsə, indi bəzən gün boyu cəmi bir müştəri olur. Qiymətin sürətli artımı həm də psixoloji bəyər yaradır - müştəri mağazaya gəlməyə də çəkinir.

Toy mövsümündə qızıl almaq müşkülə çevrildi - “Əvvəl iki dəst alırdıq, indi birini güclə alırıq”

Qızıl sürətlə bahalaşır - satıcı da narazıdır, alıcı da...

Bahalaşmanın fonunda bəzi vətəndaşlar qızılı zinət əşyasından daha çox sərmayə vasitəsi kimi görür. Məsələn, ötən il alınan qızıl bu gün 30-40% artıq qiymətlə satıla bilər. Bu isə bəzi ailələri hazırda almaq yerinə, əllərindəki qızılın satmağa təşviq edir.

Qızıl bahalaşdıqca, həm satıcı, həm də alıcı sıxıntı yaşayır. Toy-nişan mövsümündə

bahalaşma daha çox hiss olunur və bu da toplumun ən həssas nöqtəsinə - ailə qurmağa hazırlaşan gənclərə toxunur. Əvvəl zinət əşyaları sevinc idi, indi isə bir növ yükə çevrilib. Qızıl vitrinlərdə parıldayırsa, amma əllərdə əvvəlki qədər görünmür...

Yaxın bir neçə ay ərzində ucuzlaşma gözlənilir
İqtisadçı Natiq Cəfəri

“Yeni Müsavat”-a bildirib ki, qızıl təlatümlü dövrlərdə güvənli liman rolunu oynayır: “Qiymətli kağızlar bazarında təlatümlü dövr yaşanır, səhmlərin qiyməti oynayıb, dünya iqtisadiyyatında bir tarifi dalğası yaşanır. Buna görə də qızıla olan tələbat artır. Bu da iqtisadiyyatın qanunlarını işə salır, tələb yüksələn kimi qiymət də artır və tarixi maksimumlara - 3500 dollara qədər yüksəlməsi

nə səbəb olur. Bu tendensiyanın davamı olacaq. Hələlik harada dayanacağını görmək mümkün deyil. Buna son zamanlar təsir edən amillərdən biri dollar indeksinin ucuzlaşmasıdır. Bu tendensiya da uzun illərdə ki, dünya bazarındakı davam edir. Dollar digər valyutalara qarşı ucuzlaşdıqca qızılın dollar ifadəsindəki qiymətində də artım müşahidə olunur. Hazırda dollar indeksi xeyli ucuzlaşıb. Məsələn, 3-4 ay bundan öncənin avro-dollar üstünlüyünü götürsək, 1 avro-1 dollar 5 sentə qədər idi. İndi isə avro 1 dollar 15 sentə qədər yüksəlib. Bütün bunların öz təsiri var. Qızılın qiymətində bahalaşma bir neçə ay davam edə bilər. Tarif anlaşmaların olarsa, yenidən investisiya mühiti formalaşarsa, gələcəyi planlaşdırmaq mümkün olarsa və səhm bazarında sabitlik müşahidə olunarsa, o zaman investorlar öz yatırımlarını qızıldan çıxarıb yenidən səhm bazarına yatacaqlar. Bu da qızılın qiymətinin ucuzlaşmasına səbəb ola bilər. Yaxın bir neçə ay ərzində isə bu gözlənilir.”

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

Mərkəzi Bank faizləri saxladı, neft-qaz qiyməti üzrə proqnozunu dəyişdi

Azərbaycan Mərkəzi Bankının İdarə Heyəti səkkizinci dəfə uçot dərəcəsinə 7.25 faiz, faiz dəhlizinin aşağı həddini 6.25 faiz, faiz dəhlizinin yuxarı həddini isə 8.25 faiz səviyyəsində saxlamaq barədə qərar qəbul edib. Tənzimləyicinin verdiyi açıqlamaya əsasən faiz dəhlizi ilə bağlı qərar faktiki və proqnozlaşdırılan inflyasiyanın hədəflə (4±2%) müqayisəsi, qlobal iqtisadiyyatda və maliyyə bazarlarındakı vəziyyət, ölkədaxili makroiqtisadi meyillərin təhlili və pul siyasəti qərarlarının real sektora ötürücülüyü nəzərə alınmaqla qəbul olunub.

Qərar açıqlanarkən Mərkəzi Bankın rəhbəri Taleh Kazımov faizlərdə dəyişiklik edilməməsinin səbəbinin qlobal qeyri-müəyyənliklər olduğunu deyib: “Aprel-mart aylarında beynəlxalq aləmdə baş verən hadisələr olmasaydı, biz yaqin ki, yumşalma istiqamətində qərar qəbul edərdik, faizlər aşağı düşsün. Yəni də biz gözləmə mövqeyində qalmaq barədə qərar qəbul etdik”.

AMB bildirir ki, ötən ildən bəri illik inflyasiya hədəf diapazonu (4±2%) daxilində qalmaqda davam edib: 2025-ci ilin mart ayında 12 aylıq inflyasiya 5.9 faiz olub ki, bu da inflyasiya proq-

nozuna uyğun dinamikadır. Bu dövrdə illik qiymət artımı ərzaq malları üzrə 6.5 faiz, qeyri-ərzaq malları üzrə 2.8 faiz, xidmətlər üzrə isə 7.5 faiz təşkil edib. İllik baza inflyasiya isə 4.5 faiz olub: “Son aylarda inflyasiyaya təsir edən xarici amillərdə dəyişiklik artıb. Beynəlxalq Valyuta Fondunun məlumatına görə, 2025-ci ilin martında əmtəə qiymətləri indeksi aylıq 2.7 faiz azalıb, illik isə 2.6 faiz artıb. Ticarət tərəfdaşlarının orta çəkili illik inflyasiyası cari ilin martında ötən ilin eyni ayına nəzərən 9.6 faiz olub. Manatın qeyri-neft-qaz sektoru üzrə nominal effektiv

məzənnəsi 2025-ci ilin mart ayında ötən ilin eyni ayı ilə müqayisədə 1.8 faiz möhkəmlənib.

Tənzimləyiciyə görə, xarici sektor göstəriciləri də əlverişli olaraq qalır. Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına görə, 2025-ci ilin I rübündə xarici ticarət balansında müsbət saldo qeydə alınıb. Son qiymətləndirmələrə görə də 2025-ci ilin yekunu üzrə tədiyə balansının cari hesabının profisitli olacağı proqnozlaşdırılır: “Ötən ildən bəri inflyasiyanın risk balansında dəyişikliklər əsasən xarici mühitlə əlaqədardır. Ticarət müharibələrinin miqyasının

böyüməsi və geosiyasi gərginliyin davam etməsi beynəlxalq əmtəə bazarlarında qiymətlərin dəyişənliyini daha da artırır. Qarşılıqlı tarif artımları qlobal ticarəti zəiflətməklə yanaşı maliyyə bazarlarında da qeyri-sabitlik riskini yüksəldir. Inflyasiyanı artırma biləcək daxili risk faktorları kimi isə xərc amilləri və məcmu tələbin izafi artımı qeyd oluna bilər. Həmçinin kredit aktivliyinin qiymət sabitliyinə mümkün təsirləri daim diqqətdə saxlanılır.

Ümumilikdə, 2025-2026-cı illər üzrə inflyasiya proqnozlarında daxili amillərin payı aşağı qiymətləndirilir.”

Mərkəzi Bank eyni zamanda neft və qazın orta qiyməti üzrə proqnozlarını azaldıb. Tənzimləyici 2025-ci il üzrə neftin orta qiymətinin 70 dollardan artıq olacağını proqnozlaşdırır: “Mərkəzi Bankın bununla bağlı iyun proqnozu isə daha dəqiq olacaq. Həmçinin təbii qazın orta qiyməti isə bu il üzrə 304 dollar proqnozlaşdırılmışdır.”

T.Kazımov hesab edir ki, Azərbaycanda kredit faizlərinin artımı əsasən bazarda faizlərin yüksəlməsi ilə bağlıdır: “Banklar “yastıqaltı” vəsaitləri cəlb etmək üçün depozit faizlərini qaldırdılar. Depozitlərin faiz dərəcələrinin artımı kreditləri cüzi də olsa bahalaşdırıb. Ancaq artan faiz şəraitində kreditləşməmiz azalmayıb, əksinə, illik əsasda kredit portfelimiz 18.7 faiz artıb”.

Baş bankirin fikrincə, Azərbaycanda bankların marjaları çox yüksəkdir: “Banklar kredit portfellerini artıraraq daha aşağı marja şəraitində işləməyi öyrənməlidirlər. Bu istiqamətdə banklarla çalışırıq. Həmçinin görürsünüz, hökumət hesabında olan qalıq vəsaitin sektora buraxılması banklara likvidliklə bağlı vəziyyəti proqnozlaşdırmağa şərait yaradır və qabaqlayıcı faizlər

tətbiq etməyə ehtiyac qalmır. Bizim gözləntimiz kredit faizlərinin artması yönündə deyil, bankların marjalarına daha effektiv yanaşması yönündədir”.

T.Kazımovun sözlərinə görə, valyuta hərəclarının keçirilməsi Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) transferlərinin həyata keçirilməsi ilə bağlıdır, çünki hər ilin sonunda ARDNF-in dövlət büdcəsinə transferinin həcmi təsdiq edilir: “Bu məbləğin manat şəklində ödənilməsi üçün ARDNF sərəncamında olan valyuta ehtiyatlarının satışını həyata keçirərək vəsaitləri manatla büdcəyə köçürməlidir. Bu transferin həyata keçirilməsi üçün ARDNF birbaşa özü bazara çıxmaqla valyuta vəsaitləri sata bilər. Həm şəffaflığın, həm də prosesin idarə edilməsi üçün Mərkəzi Bank agent qismində bu prosesdə çıxış edir. Yeni həmin valyutayı bazara hərərac vasitəsilə satır. Həmin hərəracda ölkədə fəaliyyət göstərən banklar iştirak edir. Məzənnə sabit olduğu şəraitdə və bütün tələb ödənilirdiyi halda bu hərərac məlumatlarının yayılmasının səbəbini görə bilmirik. Həftə ərzində 2 dəfə hərərac keçirilir və həmin hərəcların nəticələri dəyişkən olur. Hər dəfə bu dəyişikliklər baş verdikdə qalmaqla səbəb olur. Biz ona görə qərara gəldik ki, hərəclar transferlərin həyata keçirilməsi üçün təşkil edildiyini nəzərə alaraq, bu nəticələr açıqlanmasın. Həm məzənnə sabit qalırsa, həm də tələb tam ödənilirsə, bu məlumat təhlillər üçün kifayət etmir”.

□ **DÜNYA,**
“Yeni Müsavat”

ÜSAVAT

Son səhifə

N 69 (8679) 24 aprel 2025

Bu xəstəlik uşaqları saatlar içində öldürür - necə qoruyaq?

Menəngit (beyin və onurğa beynini əhatə edən qışaların iltihabı) - uşaqlar arasında yayılan ən təhlükəli yoluxucu xəstəliklərdən biri olaraq bilinir.

Mütəxəssislər xəbərdarlıq edir ki, bu xəstəlik sürətlə inkişaf edir və bir neçə saat ərzində həyat üçün ciddi risk yarada bilər. Medipol Sağlamlıq Qrupundan Uşaq Xəstəlikləri Mütəxəssisi Prof. Dr. Ahmet Güzel bildirir ki, bakterial menəngit xüsusilə yaz və payız aylarında yayılır və erkən diaqnoz qoyulmazsa, ölümcül ola bilər: "Uşaqlarda baş ağrısı, boynun tutulması, yüksək hərarət, qıcolma və işığa həssaslıq kimi simptomlara diqqət etmək vacibdir. Körpələrdə isə əmmə problemi, davamlı ağlama və fontanel şişkinliyi müşahidə edilə bilər".

Dr. Güzel həmçinin ictimai yerlərdə - məktəblərdə, oyun meydançalarında və bağçalarda - uşaqların gigiyenaya qaydalana əməl etməsinin vacibliyini vurğulayır:

"Qələm, silgi kimi əşyaların paylaşılması, ağza salınması infeksiyanın yayılmasını sürətləndirir".

Mütəxəssislərin fikrincə, menəngitin qarşısını almağın ən effektiv yolu vaxtında vurulan peyvəndlərdir. Prof. Dr. Güzel qeyd edir: "Peyvənd menəngitə qarşı əlimizdəki ən güclü qoruyucu vasitədir. Valideynlər bu məsələyə xüsusi həssaslıqla yanaşmalıdır".

Britaniyada dəhşət: insan kəlləsindən hazırlanmış qədəhdən istifadə olunub

Qədəhi 1946-cı ildə kollece faşizm tərəfdarı olan, İkinci Dünya müharibəsi zamanı həbs olunmuş Corc Pitt-Rivers hədiyyə edib.

Sağlam bilib içirik, amma cola qədər zərərli imiş

Son illərdə xüsusilə sağlam qidalanma tərzi ilə maraqlananların meniyusunda ön sıralarda yer alan "smoothie" içkiləri ilə bağlı xəbərdarlıq edilib. Meyvələrdən hazırlanan bu içkilər sağlam hesab olunsada, tərkibindəki şəkərin səviyyəsi ciddi risklər yarada bilər. Milli.Az xəbər verir ki, Dorset Universiteti xəstəxanalarının məsləhətçi həkimi Dr. David Cavan bildirib ki, bəzi smoothie növləri tərkibindəki şəkər baxımından qazlı içkilərlə, xüsusilə də cola ilə eyni səviyyədədir: "Bir smoothie bəzən bir qutu soda qədər, yəni təxminən 9 çay qaşığı şəkər ehtiva edə bilər. Bu isə həm çəki artımı, həm də 2-ci tip şəkərli diabet riskini artırır."

Dr. Cavan qeyd edib ki, smoothie içkilərindəki şəkərin meyvədən gəlməsi onun zərərini azaltmır: "Bəli, bu şəkər təbii, amma bu, onun sağlam olduğu anlamına gəlmir. Meyvənin lifli hissələri smoothies hazırlanan zaman əzilərək aradan qalxır və nəticədə içki daha şirən, lakin daha az doyurucu olur".

O, həmçinin tövsiyə edir ki, insanlar smoothie və meyvə şirəsi yerinə meyvənin özünü istehlak etsinlər. Beləliklə, həm daha az kalori qəbul olunur, həm də daha uzun müddət tox qalmaq mümkündür.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dünyanın ən sürətli böyüyən bitkisi bambuk ağacıdır. Ağac gündə 90 santimetr uzanır.
- * Dünyada ən çox satılan telefon "Nokia" markasının 2003-cü ildə satışa çıxardığı, 250 milyon ədəd satılan "Nokia 1100"dir.
- * Soğan doğrادیğınız zaman gözünüzdün yaşarmasını istəmirsinizsə, saqqız çəynəyin.
- * İnsanın saçı üç kilo ağırlıq qaldıra biləcək gücdədir.
- * Ölüm anında toxunma və görmə hissindən sonra eşitmə bacarığı itirilir. Ürək dayandıqdan sonra insan beyni 2 dəqiqə boyunca səsə qəbul edilə bilər.
- * Yuxusuzluq şikayəti ilə həkimə müraciət edən insanların IQ səviyyəsinin normadan yüksək olduğu müşahidə edilir.
- * İnsanlar yuxuladığı zaman qoxu ala bilmirlər.
- * Nyaqara şəlaləsindən düşüb sağ qala bilən ilk insan Bobbi Liç evdə portağal qabığına basaraq yıxılmış və daxili qanaxma səbəbilə dünyasını dəyişmişdir.
- * Dəniz atı dünyanın ən sədaqətli canlısıdır. Çünki həyat yoldaşı öldükəndən qısa bir müddət sonra o da ölür.
- * İnsan ildə ən az 1460 ədəd yuxu görür.
- * "Karaoke" sözü yapon dilində "quru orkestr" sözünün qısaldılmasıdır. "Kara" yapon dilində boş deməkdir.
- * Ördəyin səsi əks-səda vermir.
- * Ən böyük quş yumurtası dəvəquşununundur. Yumurta 15-20 santimetr uzunluğunda və ortalama 1,7 kiloqram ağırlığındadır. Qaynadılaraq bişirilməsi isə 40 dəqiqə çəkir.
- * Ən ağıllı heyvanlardan biri olan qarğalar, insanlar kimi, yaşlı valideynlərini illər sonra gedib ziyarət edirlər.

Tək adam üçün birgünlük yemək 26 min dollara: Avropa kosmosda qida istehsalını sınaqdan keçirir

Avropa Kosmik Agentliyi (AKA) bilavasitə orbitdə və daha sonra Ay və Marsda astronavtlar üçün adi olan dadlı yeməklər istehsal etmək imkanını sınaqdan keçirəcək.

Oxu.Az xəbər verir ki, bu barədə BBC məlumat verib.

"Frontier Space"-in London İmperial Kolleci ilə birgə həyata keçirdiyi layihə qidanın əsas komponentlərinin - zülalların, yağların və liflərin laboratoriya şəraitində yetişdirilməsini və daha sonra onlardan qidaların hazırlanmasını nəzərdə tutur.

Eksperiment uğurlu olarsa, astronavtlar üçün adambaşı gündə təxminən 26 min dollara başa gələn qida xərclərini əhəmiyyətli dərəcədə azaldacaq.

Eksperimentin birinci mərhələsi çərçivəsində "SpaceX Falcon 9" daşıyıcı raketindən istifadə etməklə, tərkibində genetik modifikasiya olunmuş maya hüceyrələri olan bioreaktora malik peyk orbitə çıxarılıb. Peyk Yerə qayıtdıqdan sonra alimlər mayanın vəziyyətini öyrənəcəklər. Nəticələr qidanın əsas komponentlərinin yetişdirilməsi üçün bioreaktor hazırlamağa imkan verəcək. O, gələn il orbitə göndəriləcək. Alimlərin fikrincə, bu elementlərdən 3D printerə bənzər cihaz vasitəsilə istənilən yeməyi hazırlamaq mümkün olacaq. Artıq İmperator Kollecinə reseptlər tərtib olunur.

Eksperimental yeməklərdən birini - souslu küftələri artıq ilk britaniyalı astronavt Helen Şarman dadıb. O, yeməyi heyranətməz və çox dadlı adlandırıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500

"Yeni Musavat"-ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.